Ватан севмак иймондандур!

Ўзбекистон овози

Газетага 1918 йил 21 июнда «Иштирокиюн» номи билан асос солинган

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газети ●

Нархи 10 сўм.

1993 йил 26 июнь, шанба № 118 (21.469).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

«ОЛТИН ВОДИЙ» ва «ФЕРГАНСКАЯ ПРАВДА» ВИЛОЯТ ГАЗЕТАЛАРИНИНГ АЛОҲИДА ЎРНАК КЎРСАТГАН ХОДИМЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Журналистика ва матбуот соҳаларидаги кўп йиллик самарали хизмати ҳамда жамоат турмушида фаол иштирок этгани учун қуйидагиларга Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвони берилсин:

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЖУРНАЛИСТ»

Ефимов Юрий Павлович — «Ферганская правда» вилоят газетаси хатлар ва оммавий ишлар бўлимининг мудири.

Эргашев Дониёр Эргашевич — «Олтин водий» вилоят газетасининг бош муҳаррири.

Хусанов Абдужаббор Ўлмасович — Фарғона вилояти матбуот бошқармасининг бошлиғи.

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

Абдуллаев Аминжон — «Олтин водий» вилоят газетасининг мухбири.

Ашуров Иброҳимжон — «Олтин водий» вилоят газетасининг бўлим мудири.

Бобожонов Абдужалил Отажонович — «Олтин водий» вилоят газетасининг масъул котиби.

Куришев Борис Иванович — «Ферганская правда» вилоят газетаси муҳаррирининг муовини.

Муллаев Тошқўзи — «Олтин водий» вилоят газетасининг мухбири.

Размоскин Олег Владимирович — «Ферганская правда» вилоят газетасининг катта мухбири.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 25 июнь.

ЁНИЛҒИ ТЕЖАЛАДИ

Қарши районидаги Энгельс номли давлат хўжалиги меҳнат аҳли 4 минг гектар ерда деҳқончилик қилади. Асосий экинлар пахта, ғалла, маккажўхори ва полиз экинлари учун сувни «Дружба» каналидан олади. Аммо оби-ҳаёт ўз йўналиши билан экин майдонларига келмайди. «СП—500» маркали насоснинг ҳар бири секундига 500 литр сувни 10—12 метр баландликка кўтариб, лоток ариққа ташлайди. Хўжаликдаги ана шу 6 та насос фақат дизель ёнилғиси билан ишлайди.

Ҳар бир насосга кунига 500 литрдан кам бўлмаган миқдорда ёнилғи сарфланса, бунинг устига бир литр ёнилғи фалон пул турса, ахир бу хўжаликни иқтисодий жиҳатдан ўтқазиб қўяди-ку?

Хўжаликка яқинда директорликка тайинланган Ғулом ака Арслоновнинг шуни ўйлаб боши қотарди. Охири бу тўғрида фаолларга, гидротехник Муҳиддин Элмуродовга маслаҳат солди.

— Насосларни электр токига уласак, нима дейсизлар, — деди директор.

— Маъқул, — дейишди, шу масалани ҳал этишга тўпланганлар.

Энг муҳими, бу саъйи ҳаракатдан сўнг давлат хўжалигида жуда катта маблағ иқтисод қилиб қолинадиган бўлди. Мана, оддий арифметика: бир кунда насосларга 2 тонна солярка сарф бўлар экан. Агар унинг ҳар литри юз сўмдан сотиб олинганда ҳам юз кунда 20 миллион сўм маблағ кетади.

— Тежоғлиқ иш — бежоғлиқ, — дейди биз билан суҳбатда директор Ғулом Арслонов. — Ёнилғидан тежаб-тергаб фойдаланиш мақсадида шу ишни амалга оширдик. Тўғри, энергия ҳам текин ёки арзон эмас. Бунинг ҳам ҳисоб-китобини қилиб кўрдик. Кўп бўлса 5 миллион сўм маблағ кетаркан. Қолган 15 миллиони тежаб қолинади. Шунингдек, ёнилғи қуйиш шоҳобчасини ҳам тартибга келтираяпмиз. Тежаб қолинган маблағларга техникаларимизни юргизиш учун аккумулятор, шина ва бошқа эҳтиёт қисмлар сотиб оламиз. Қишлоқни ободонлаштиришга ҳам алоҳида эътибор берамиз.

«Ўзбекистон овози» мухбири.

Гуландом Камолова — Бухоро зардўзлик фабрикаси жамоасининг кенжа авлодига мансуб ишчилардан бири. У уч йил муддат мобайнида зардўзлик касбининг нозик жиҳатларини ўрганиб олди. Эндиликда бу ёш ишчининг қўлидан чиқаётган маҳсулотлар сифатлилиги билан мутахассислар эътиборини ҳам қозонмоқда.

СУРАТДА: кунлик режаларини 120—125 фоиздан адо этаётган серғайрат ишчи Г. Камолова.

Ҳ. ҚУРБОНОВ олган сурат.

ЯПОНИЯЛИК МЕҲМОНЛАР ТАШРИФИ

САМАРҚАНД. Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси қадимшунослик институтига Япониянинг йирик телерадиокомпанияларидан бири «Иечка» вакиллари ташриф буюрдилар. Самарқанд қоғози тарихига бўлган қизиқиш япон тележурналистларини бу қадимий ва табаррук заминга келишга ундади.

Мозийдан маълумки, Ўрта асрларда маданияти, санъати ва илм-фани равнақи билан шуҳрат қозонган Самарқанд нафис ва пишиқ қоғози билан ҳам оламга донг таратган. Қадимий адабиётлар ва тарихий манбаларда бу ҳақда кўплаб маълумотлар мавжуд. Улуғ алломалар ва шоирларнинг асарлари ана шу қоғозга босилиб, бутун жаҳонга тарқалган.

Япониялик меҳмонлар Самарқанд қоғозини тайёрлаш жараёни, ишлаб чиқариш усуллари тўғрисида мутахассислардан бой маълумот олдилар. Шунингдек, улар бундан бир неча йил муқаддам самарқандлик қадимшунослар Наманган вилоятининг Поп туманида ўтказган қазишмалари пайтида топилган қадимий шаҳар харобаси билан ҳам қизиқиб қолдилар. Япон тележурналистлари ана шу тарихий топилма ҳақида фильм яратиш учун яна Ўзбекистонга келиш ниятида эканликларини айтдилар.

Х. ШУКУРОВ,
ЎзА мухбири.

БУХОРО РАНГЛИ ТЕЛЕВИЗОРИ

Бухоро уйсозлик комбинати қошидаги «Бухорои шариф электроник корпорейшн» Ўзбекистон — Жанубий Корея қўшма корхонаси илк маҳсулот — рангли телевизор ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Ўзбекистон Республикаси бош вазирининг ўринбосари Т. Мирёқубов ва Бухоро вилояти ҳокими Д. Ёдгоров бу ерда бўлиб, корхона фаолияти билан танишди. Корхона тўла қувват билан ишлай бошлагач, ҳар йили 50 мингта рангли телевизор йиғилади.

Республика бош вазирининг ўринбосари Жондор туманидаги томат паста ишлаб чиқарадиган Ўзбекистон — Италия қўшма корхонасида ҳам бўлди. Бухоронинг таъмирланаётган эски раста бозорини кўздан кечирди.

(ЎзА).

БУГУН — ИХТИРОЧИЛАР ВА РАЦИОНАЛИЗАТОРЛАР КУНИ

ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ ЖОНКУЯРЛАРИ

Бир тўхтамга келинганини — янгилик яратилгани.

Бу — техника-ускуна такомиллашгани, меҳнат унумдорлиги ортгани, меҳнат сарфи камайгани, маҳсулот сифати яхшилангани билан баҳоланади. Шу меъёрий масалалар билан одатда ихтирочилар ва рационализаторлар шуғулланадилар. Уларни фан-техника тараққиёти жонкуяри, деб аташ одатга кирган.

Ўзбекистонда фан-техника тараққиёти масалалари билан шуғулланувчи бундай ижодкорлар даврасі кун сайин кенгайиб боряпти. Улар орасида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ихтирочи ва рационализаторлар — Бухоро пиллакашлик фабрикаси бош механиги Ражаб Бурҳонов, Тошкент метрополитени депоси катта устаси Борий Фаёзов, Хоразм вилоят шифохонасининг хирургия бўлинмаси мудири Бахтиёр Бобожонов ҳам бор. Иш жараёнларини такомиллаштириб бориш бундай кишилар учун иккинчи истеъдодга айланган. Нима иш қилишларидан қатъий назар, ижодкорлик билан шуғулланишни ўзлари учун фарз ҳисоблайдилар.

Ўз техникавий ечимларини ишлаб чиқаришнинг турли тармоқларига жорий этиш завқи билан меҳнат қилаётганлар кўп. Янгилик яратувчилардан 12 киши ўтган йили — Ўзбекистон Республикасининг бир йиллиги арафасида хизмат кўрсатган ихтирочи ва рационализатор унвонлари билан тақдирландилар. Халқ хўжалиги турли тармоқларида техникани тараққий эттиришга муносиб ҳисса қўшаётган бундай ижодкорлар орасида Андижон давлат дорилфунуни ректорининг ўринбосари Иброҳим Асқаров, Қарши нефть қазиб олиш бошқармаси бош муҳандиси Ислом Очилов, Самарқанд уйсозлик комбинати бош муҳандиси ўринбосари Федор Пак каби мутахассислар ҳам борки, улар билан тармоқ ходимлари ҳақли равишда фахрланса арзийди.

Тан олиш керак, техника ижодкорлиги усталари бозор иқтисодиётига ўтиш қийинчиликларини енгиллаштиришга катта шахсий-ҳисса қўшишяпти. Гарчи рақамлар умумий бўлса-да, улар иш миқёси, фойда ва самарани қиёслашда қўл келади. Шу боис айрим изли-қутли рақамларни келтириб ўтиш лозим. Кейинги бир йилда мамлакатимиз ишлаб чиқаришида 271 ихтиро ва 13.000 тадан кўпроқ рационализаторлик таклифлари жорий этилди. Ишонасизми, жорий этилган бу техника янгиликлари Ўзбекистон халқ хўжалигига қарийб 500 миллион сўм иқтисодий наф келтириб турибди.

— Шу билан бирга, — дейди Ўзбекистон Ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти республика кенгашининг раиси Тожиддин Алимов, — ихтирочилик ва рационализаторлик ижодкорлиги билан шуғулланувчилар сони камайиши кузатиляпти. Бу аҳвол тегишли вазирликлар, идоралар, корхона ва ташкилотлар маъмуриятларини ўйлаб иш тутишга даъват этади. Чунки улар баҳона қилиб, патент-лицензия, ихтирочилик ва рационализаторлик хизматларини қисқартиш, ҳатто тугатиш йўлини танлаб хато қилмоқдалар.

Ваҳолонки, Ўзбекистон Республикаси Президенти ва ҳукумати техника ижодкорлигини рағбатлантиришга оид қатор ҳужжатлар қабул қилиб, ихтирочи ва рационализаторларни ижтимоий ҳимоялаш кафолатларини яратиб бермоқдалар. Бизнингча, бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш йўли энг тўғри сиёсат бўлиб, ихтирочилар ва рационализаторлар билан янгича муносабатда бўлишни тақозо этади. Техника ижодкорлари мустақилликни мустаҳкамлашда ўз истеъдодлари билан муносиб мадад кўрсатадилар, деб ишонамиз.

Ж. ҲОЛҚОСИМОВ.

ИЛМИЙ АМАЛИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

⊙ Жиззах вилоятида атоқли олима, давлат ва жамоат арбоби академик Ҳ. Сулаймонова туғилган куннинг 80 йиллигига бағишланган илмий-амалий конференция ўтказилди.

Вилоят ҳокими А. Х. Тошкенбоев раислигида ўтган бу анжуманда олиманинг ҳаёти ва фаолияти, Ўзбекистонда ҳуқуқшунослик фанини ривожлантиришдаги роли, илмий ишларининг ва меросининг аҳамияти ҳақида маърузалар ҳамда бирга ишлаган ҳамкасбларнинг хотиралари тингланди. Конференция ишида Ўзбекистон жумҳурияти адлия вазири А. Мардиев қатнашди ва нутқ сўзлади.

«Ўзбекистон овози» мухбири.

ВЕНГЕР ПАРРАНДАБОҚАРЛАРИ БИЛАН ҲАМКОРЛИК

● Жиззах вилоятидаги Зафаробод туманининг Темирязев номли ижара корхонаси паррандабоқарлари Венгриянинг «Бодлина» фирмаси билан ҳамкорликда серпушт товуқлар парваришини йўлга қўймоқдалар.

Шу мақсадда 60 минг бош бир кунлик жўжалар келтирилди. Жаҳонга машҳур фирманинг «Петрасил» ва «Харка» зотли бу паррандалари маҳсулдорлик жиҳатидан ўзимиздаги жинсдошларидан анча юқори туради — йилига 300—312 дона тухум беради. Инкубатория тухумларнинг 90—97 фоизидан соғлом жўжа олишни кафолатлайди.

Венгриялик паррандабоқарлар амалий ёрдам сифатида 5 тонна донадор тўйимли ем, керакли дори-дармонлар ҳам юбордилар.

Б. РИЗАЕВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ХАЛҚ САЙЛИ

Яккабоғ шаҳар болалар маданият ва истироҳат боғи эрта тонгданоқ одамлар билан гавжумлашди. Боғ узра дилрабо куй-қўшиқлар янграб турди. Бугунги байрам «Ўзбекистон овози» газетасининг 75 йиллигига бағишланганди. Узоқ-яқиндан келган газета мухлислари, кўплаб муштарийлар, район меҳнаткашларининг вакиллари боғнинг ёзги томоша залига тўпландилар.

Йиғилишни очган район партия кенгашининг биринчи котиби Ф. Юсупов «Ўзбекистон овози»нинг 75 йиллиги тўғрисида маъруза қилди. Шундан сўнг сўзга чиққан кишилар газетанинг республика ижтимоий ҳаётида тутган ўрни, унинг ҳар бир чиқиши муштарийларда катта таассурот қолдираётгани ҳақида тўлқинланиб гапирдилар.

Район маданият бўлими бадиий ҳаваскорлари ижросида катта концерт кўрсатилди. Колхоз ва совхозлардан келтирилган қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, район матлубот жамияти уюштирган савдо ва маиший хизмат ярмаркалари байрам руҳини янада оширди. Халқ сайли кечгача давом этди.

«Ўзбекистон овози» мухбири.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

МДҲда

Россия ва Украина Бош вазирлари Украинадаги Қабуллар уйида ҳукуматлараро музокаралар очилиши пайтида икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий муносабатнинг асосий масалаларини ҳал этиш ниятини билдирдилар.

Леонид Кучма делегациялар ҳамма масалаларни келишиб олиб, бир тўхтамга келишларига умид билдирди. Виктор Черномирдин эса мутахассисларнинг музокара арафасидаги иши натижалари туфайли 1993 йилга мўлжалланган ҳукуматлараро асосий битимлар имзоланишига имконият яратилди, деди.

* * *

Кеча ярим тунда Литвада миллий пул — литас ва унинг юздан бир қисми — цент жорий қилинди. Рата—ТАСС мухбирларининг Вильнюсдан хабар қилишича, республика Президенти Альгирдас Бразаускас кеча кечқурун республика телевидениеси орқали гапириб, «Литва шу тарихий воқеага узоқ вақт давомида эришди, 1922 йилнинг октябридан 1940 йилнинг октябригача миллий валюта бўлган литас дунёдаги энг барқарор валюталардан бирига айланиб, бирон марта қадри пасайтирилмаган эди», — деди.

* * *

Озарбайжон Миллат мажлиси пайшанба куни ярим тунда Республика Президенти Абулфайз Элчибейнинг барча ваколатларини маълум қилиб, бу ваколатларни Олий Кенгаши Раиси Ҳайдар Алиевга топширди.

Хорижда

Туркия Усмонлилар ипмериясидан олиб кетилган ва ҳозир Россияда сақланаётган афсонавий Троя бойликлари қайтариб берилишини талаб қилмоқда. Маънавият вазири Фикра Саглар шу масала юзасидан музокара ўтказиш учун Россия комиссиясининг Анқарага келиши кутилаётганини айтди.

Хомер тасвирлаган Троя шаҳри Кичик Осиёнинг шимоли-ғарбида жойлашган. Уни 1870-йилларда немис қадимшуноси Генгих Шлиман топиб, кавлаб олган. Ўша пайтда Троя бойликларининг бир қисми Германияга олиб кетилган, иккинчи жаҳон уруши пайтида эса бу бебаҳо мажмуа Совет Армияси қўлига тушиб, СССРга бориб қолган.

* * *

Салкам эллик йил ҳокимиятни бошқарган Италия Христиан демократик партияси тугатилиб, унинг ўрнига «Халқ маркази» партияси тузиладиган бўлди. ХДПнинг сиёсий котиби Мино Мартинацциоли Италия радиоси орқали шу янгиликни маълум қилди.

ХДП 20 июнда Италия бир қанча йирик шаҳарларининг ҳокимлари сайловида катта мағлубиятга учраган эди.

* * *

Хитойдан Тайванга «Боинг-737» йўловчи самолёти олиб қочилди. Самолёт ички авиация йўлида учиб бераётган эди. Апрель ойида ҳам ичига икки юз киши тушган «Боинг—757» самолётини икки ХХР фуқароси эгаллаб олган эди. Ўшанда Тайван маъмурлари самолётни, йўловчиларни ва экипаж аъзоларини қайтариб юборган, олиб қочувчиларни эса осмон қароқчилигида айблаб, ушлаб қолган эди.

* * *

Озарбайжон Арманистондан дарҳол ўт очишни тўхтатиш ва босиб олинган ҳудудлардан чиқиб кетишни талаб қилишини сўраб БМТ Хавфсизлик кенгашига мурожаат қилди. Озарбайжоннинг БМТ ҳузуридаги доимий вакили Ҳасан Ҳасановнинг Хавфсизлик кенгаши ҳужжати сифатида миллатлар ҳамжамияти қароргоҳида тарқатилган мактубида шу ҳақда гап боради.

Озарбайжондаги ички сиёсий тангликдан фойдаланган арман қуролли кучлари республиканинг Ағдам ва Ағдара туманларида ҳарбий ҳаракатларни кучайтириб юборди. Арман қўшинлари ва ҳарбий техникасининг Ағдара тумани маркази атрофида тўпланиши давом этмоқда.

«Арманистоннинг Озарбайжон ҳудудида ҳарбий ҳаракатларни фаоллаштираётганидан яна бир карра аён бўлмоқдаки, дейилади ҳужжатда, у томон Хавфсизлик кенгашининг 822-қарорини ҳам, тўққиз мамлакатдан иборат Минск гуруҳи таклиф этган шошилинч чораларни ҳам бажармоқчи эмас».

(ЎзА).

• Аҳвол қалай, талаба?

ЭСКИНИ ЯМАГУНЧА...

Талабалар ҳаёти ҳақида завқланиб, мароқланиб ёзгим келади. Бироқ уларнинг ҳамон ечимга маҳтал муаммолари, асабларни танг қилувчи ташвишлари хусусида ўйласанг дилинг беихтиёр ҳуфтон тортади. Чунки ётоқхонада яшовчи талабалар маиший шароитини дурустроқ ҳолга келтириш, бу ерда мавжуд камчилик ва муаммоларни бартараф этишга астойдил саъй-ҳаракатлар бўлса-да, аммо улар, негадир, кўпинча кутилган натижани бермаётир.

Хўш, бунинг сабаби нимада?

Масалан, биз яқинда йўлимиз тушиб Тошкент темир йўл транспорти муҳандислари олий билимгоҳининг 2-, 3-, ва 4-ётоқхоналарида бўлдик. Улардаги шарт-шароит билан танишдик.

Кўрган-билганимиз ва эшитганимиздан дастлабки хулоса шуки, бу ердаги аҳволни ҳам ҳеч иккиланмай Талабалар шаҳарчасидаги аҳволга тенгласа бўлади. Чунки дард бир, дармон бир деганларидек, ушбу масканда ҳам талабалар шаҳарчасидаги сингари камчиликлар: душ ишламайди, ювиниш учун мўлжалланган асбоблар жўмраги ёки яна қаеридир шикастланган, шунингдек, баъзи хоналар эшик-ромининг ҳоли ҳароб аҳволда ва ҳоказолар.

Камчиликларни тузатиш чораси ҳам деярли бир хил кўринди. Негаки, ётоқхоналар қурилганига 40 йил бўлибдики, шикаст емаган жойига ҳатто қўл теккизилмабди. 3-ётоқхонадаги электр симлари ўша биринчи —40 йил бурун ўтказилган қуйи деворлар сиртида осилиб тургани бунга мисол. Билмадик, қачонки улардан бирор чўғ ёки аланга чиқиб касофат рўй бериши кутилаётир шекилли. Бу ёғи бизга ноаён.

Ҳа, дарвоқе. Қурилиш факультети деканининг ётоқхона бўйича ўринбосари С. Д. Пятенконинг сўзларига қараганда, душ ишламаслигига сабаб ётоқхонадаги қувур тармоқларининг эскириб кетгани экан. Мабодо душ ишласа, сув ётоқхона ертўласига кетади. Лекин у ишламагани билан талабалар учун пулли ҳаммом ишлаётир, дейди у гапи сўнггида.

Декан ўринбосарининг фикри ўринли. Аммо ажабланарли томони шуки, ётоқхоналарда анча-мунча тартиб ва шароит ўрнатиб қўйишга қурби етган олий билимгоҳ раҳбарияти негадир ўша жузъий камчиликларни юзаки тузатиш билангина кифояланиб қолишмоқда.

Ахир ўша даққиюнусдан қолган, занг босган қувурлар бутунлай қайта янгиланмас экан, бир кун душ, иккинчи кун ювиниш хонаси ишламаслиги беш қўлдай аён эмасми?! Қолаверса, сув бўлмай қолган кун ётоқхона ҳожатхоналаридаги аҳволни сўзлашга ҳам ҳожат бўлмайди.

Қаердаки, масалага юзаки ёндошилар экан, ҳар қандай пухта қилинган иш ҳам яхши самарага эга бўлолмайди. «Эскини ямаб эсинг кетар» деганларидек, ушбу йўл билан бирор дурустроқ амалий натижага эришиш эса жуда мушкул.

Хуллас, бу ердаги камчиликлардан яна кўплаб мисоллар келтирса бўлади. Аммо, бизни камчиликларни дастак қилиб кўрсатиш эмас, балки, уларнинг тезроқ ечим топиши кўпроқ қизиқтирарди. Шу боис бу ишни нафақат олийгоҳ маъмурияти, балки, илмгоҳга бошқош Ўрта Осиё темир йўл бошқармасининг масъул маъмурлари ҳам жиддийроқ ўйлаб кўрсалар ёмон бўлмасди. Жамиятнинг келажаги аталмиш талабалар ҳаққи-ҳурмати, ҳеч бўлмаса савобга қолишарди.

Ш. РУЗИЕВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

БОЛАЛАРГА СОВҒА

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов илгари ўзига совға қилинган отни А. П. Хлебушкина раҳбарлигидаги 22-болалар уйи тарбияланувчиларига совға қилди. Болалар совғани мамнуният билан қабул қилишди.

(ЎзА).

ТАДБИРКОРЛАР УЧРАШУВИ

БУХОРО. («Ўзбекистон овози» мухбиридан телефон орқали). 24—25 июнь кунлари бу ерда Ўзбекистон тадбиркорларининг семинар учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашувда Ўзбекистон тадбиркорлари уюшмасининг президенти Х. Хўжаев «Тадбиркорларнинг Ўзбекистон Президенти И. Каримов амалга ошираётган тадбирлар, иқтисодий, ислоҳотни ривожлантиришдаги иштирокини фаоллаштириш тўғрисида» маъруза қилди.

Шунингдек, кенгашда тадбиркорлар томонидан Ўзбекистон Республикаси Қонунлари, Президент Фармонлари, Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг бажарилиши, давлат органлари ва тадбиркорларнинг ўзаро иқтисодий ҳамкорлик шакллари ва яна бир қатор муҳим мавзуларда маърузалар тингланди.

Ўзбекистон тадбиркорларига қарата вилоят ҳокими Д. Ёдгоров табрик сўзи билан мурожаат қилди.

Ўзбекистон тадбиркорлари Бухоро шаҳридаги кўпгина фирмалар, қўшма корхоналарда бўлдилар. Ўзбекистон — Жанубий Корея қўшма корхонасининг очилиш маросимида қатнашдилар.

Семинар-учрашувда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Т. Мирёқубов нутқ сўзлади. Унинг қатнашчилари Ўзбекистоннинг барча тадбиркорларига мурожаатнома қабул қилдилар.

Н. НАИМОВ.

ЭРТАГА—МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИ КУНИ

Кеча Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кунини белгилаш тўғрисида фармон қабул қилди. Эртага жумҳуриятимизнинг барча журналистлари, ношир ва матбаачилари ўз байрамларини кенг нишонлайдилар. Шу муносабат билан мухбиримиз Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси ёш журналистлар билан ишлаш кенгашининг раиси, «Туркистон» газетаси Бош муҳаррири Жаббор РАЗЗОҚОВга бир неча саволлар билан мурожаат этди:

«ЭНГ МУҲИМИ—ЎЗ БАЙРАМИМИЗ БОР!»

— Кўпдан бери матбуот кунини белгилаш масаласи баҳс бўлиб келаётганди. Ва ниҳоят, шу кунга ҳам етдик. Президентимиз Ислом Каримов 27 июнь кунини матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни деб эълон қилиш тўғрисида фармонга имзо чекди. Бундан олдин эса ҳозирги журналистикамиз етакчи вакиллари— жумладан шулар қаторида сизнинг ҳам Президентга мурожаатингиз эълон қилинди. Унда 27 июнни байрам қилиш тўғрисида фикр айтилган эди. Не бахтки, бу фикр инобатга олинди...

— Ҳа, бунинг учун Президентимизга минг раҳмат. Бир қатор қаламкашлар узоқ мулоҳазаларидан сўнг миллий матбуот кунини ташкил этиш тўғрисида И. Каримовга мурожаат қилгандик. Чунки шу пайтгача коммунистик матбуотнинг биринчи газетаси бўлмиш «Правда» ташкил топган кунни — 5 майни байрам қилар эдик. У замонларга ортиқча тош отмасдан айтиб қўя қолай, у пайтлар тарих мулкига айланди. Бас, шундай экан, энди биз ўз матбуотимизни яратишимиз керак. Бу матбуот эса бутун моҳияти ва таг-томири билан истиқлол учун, мустақиллигимизнинг янада қад ростлаши учун хизмат қилмоғи зарур. Кучларни мана шу йўлда бирлаштириш, уларни жипслаштириш, керак бўлса қайсидир маънода уларни рағбатлантириш учун ҳам матбуотимизнинг чинакам байрами бўлиши керак. Буни тўғри тушунган, уни ўз вақтида ҳис қилган республика раҳбариятига ўзим, ижодий жамоамиз, ва барча ёш қаламкашлар номидан ташаккур айтишга бурчлиман.

— Ўзингиз айтгандек, мустақиллик мафкурасини яратишда матбуотнинг ўрни алоҳида аҳамиятли...

— Ҳа, умуман ҳар қандай жамият у қайси йўлни танлаган бўлишидан қатъи назар ўз ғояларини амалга ошириш учун мафкурага суянмоққа мажбур. Мафкуранинг кучига, унинг таъсирига тўғри баҳо бера олмаган жамият эса инқирозга маҳкум. Бизда коммунизм ғояси парокандаликка учраши баробарида умуман мафкурага эътибор унинг аҳамиятига ишончсизлик маълум муддат кучайди. Мустақилликка эришиш билан ва у аста қад ростлаши мобайнида энди мана шу мустақилликнинг ҳам ўз мафкурасини яратиш эҳтиёжи сезила бошлади. Ва ҳозир бу ишга жиддий киришган эканмиз, матбуотнинг бу борадаги қилаётган ва қилажак ишларини очиқ тан олиш керак. Зеро, матбуот ҳар бир жамиятнинг қон томири, кўзгусидир. Айни пайтда матбуот тарбиячи ҳам бўлмоғи лозим. У ҳозирги мураккабликлардан бироз талмовсираган, одамларни мустақиллик байроғи остида бирлашишга ва мустақиллик имкониятлари кенгроқ қулоч ёзиб юрт тўкинлиги учун меҳнат қилишга, энг муҳими онгимизга сингиб қолган эски ақидалардан тезроқ воз кечишга, шу кунимиз янги ғояларимизга ҳамоҳанг яшаш сари тарбияламоғимиз лозим. Худди шу маънода ҳам матбуотнинг шу кундаги роли аҳамиятлидир. Ва байрам ҳам шу йўлдаги бир қайрилиш эътирофидир.

— Республика газеталари жамоаларининг ўзаро ижодий алоқалари ва бу ишда Ўзбекистон Журналистлар уюшмасининг иштироки ҳақида нима дейсиз?

— Жумҳуриятнинг етакчи нашрлари ижодкорлари азал-азалдан бир-бирлари билан аҳил яшаб ва ишлаб келганлар. Ҳаммавақт ҳам улар ўртасида чин маънодаги ижодий беллашув бўлган. Бу борада ҳар бир газета, журналнинг ўз ўрни ва роли бор. Истиқлол ва мустақиллик ана шу йўлни янада нурафшон этди.

Лекин, тан олишимиз керак, рўзнома ва ойномалар жамоалари ўртасидаги ўзаро ижодий алоқалар ҳозирги кунда кўнгилдагидек эмас. Бу ишга масъул бўлган Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси жуда катта ташкилий ишларни амалга ошириши керак. Назаримда, иқтисодий қийинчиликлар боис, мўлжалдаги кўпгина режалар амалга ошмаяпти. Журналистларнинг касб маҳоратини ошириш, уларнинг уй-жой шароитларини ва саломатликларини яхшилаш борасида ҳали анча ишлар қилиниши лозим. Бу ишни эса, бевосита Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси амалга ошириши керак бўлади. Агар журналистлар озгина қўллаб-қувватланса, уларнинг мустақилликни мустаҳкамлашга қўшадиган ҳиссалари юз баробар ошади, деб ўйлайман. Ҳали қалам аҳлининг халқимизга тортиқ этадиган ижод маҳсуллари жуда кўп.

— Сиз бошчилик қилаётган газета бозор қийинчиликларига қарамай ўзининг анъаналарини, энг муҳими мухлисларини сақлашга интилмоқда. Бунга қандай эришилаётир?

— Бозор иқтисодиёти биз газетачиларни ҳам қийин аҳволга солиб қўйгани ўзингизга маълум. Аммо республикамиз раҳбарияти, Президентимиз алоҳида ғамхўрлик кўрсатиб, газета ва журналларга моддий ёрдам бердилар. Бу ғамхўрликка жавобан ижодий жамоамиз газетани янада мазмунли, ёшларбоп ва замонавий қилиб чиқаришга интиляпти. Ҳар доим таҳририят фаолиятида ижодий муҳитга, ишчанликка, дадилликка, ҳур фикрлиликка эътиборни қаратаяпмиз. Баъзан камчиликларга ҳам йўл қўйяпмиз. Лекин, шу кун талабларини тўла тушуниб ва ҳис қилиб турибмиз.

— Ҳамкасбларга истакларингиз?

— Муҳими, энг заҳматли касб эгалари бўлган журналист биродарларимга омонлик тилайман. Уларнинг қалами ҳеч қачон синмасин. Шашти қайтмасин. Эртанги яхши кунларга умидлари сўнмасин.

Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси радиоэшиттириш ва овоз ёзиш студияси ахборот бош муҳарририяти ходимлари жумҳурият ҳаётига оид янгиликларни овозингор орқали кунма-кун кенг тингловчилар оммасига етказишади. Айниқса, «Оқшом тўлқинлари», «Душанбадан душанбагача», «Сайёрамиз садоси» сингари эшиттиришлар кўпчиликка манзур бўлмоқда.

СУРАТДА: Ахборот бош муҳарририяти ходимлари (чапдан) Ҳамид Йўлдошев, Баҳром Усмонов, Эркин Худойберганов ва Дилором Умаровалар эфирга чиқишдан олдин янги мавзуларни маслаҳатлашишмоқда.

Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган сурат.

ЧЎЛҚУВАРЛАР СОЛНОМАЧИСИ

«СИРДАРЁ ҲАҚИҚАТИ» ВА «СИРДАРЬИНСКАЯ ПРАВДА» ГАЗЕТАЛАРИНИНГ БИРИНЧИ СОНИ ЧИҚҚАН КУНГА 30 ЙИЛ ТЎЛДИ

Эрталаб бошланган газеталарни саҳифалаш иши туни билан давом этди. Ҳарф терувчилар, саҳифаловчилар уста кўрмаган ёшлардан эмасми, бир иш икки иш бўлаверади. Келгуси куни — кундуз соат ўн иккиларда газеталарни чоп этиш тугалланди. Ўша пайтда янги ташкил этилган Сирдарё вилоятининг маркази Янгиер шаҳрида эди. Газета редакциялари эса Гулистон шаҳрида жойлашганди. Вилоят газеталарининг дастлабки сони чиқиши муносабати билан область фирқа қўмитасининг биринчи котиби Носир Маҳмудов ва иккинчи котиби Павел Иванович Соколовлар Янгиердан Гулистонга келишди. Собиқ механизация мактабининг синфларидан бирига редакцияларнинг ижодий жамоалари тўпландилар. Раҳбарлар уларни вилоят сиёсий, мафкуравий ва маданий ҳаётида катта воқеа ҳисобланган — область газеталарининг биринчи сонлари чиқиши муносабати билан қизғин қутладилар.

Мана, шу воқеага ҳам ўттиз йил бўлибди. Шундан бери ҳар икки газета ҳам бир миллион гектардан зиёдроқ майдонни ташкил этган Мирзачўлда қўриқ очаётган, янги ерларни ўзлаштираётганларнинг яратувчилик меҳнатини, кимсасиз қақроқ ерларда шаҳар ва посёлкалар бунёд этаётган, каналлар қазиб, сув чиқараётганлар, бепоён майдонларда пахтазорлар, боғ-роғлар яратаётганларнинг қаҳрамонона меҳнатини мунтазам ёритиб келмоқда.

«Сирдарё ҳақиқати» ҳам, «Сирдаринская правда» ҳам шу ўтган давр мобайнида нафақат вилоятдаги, балки республиканинг бошқа вилоятларида ҳозирги кунда ижод қилаётган кўпгина қаламкашлар учун дорилфунун бўлганлигини алоҳида таъкидламоқ жоиздир. Бу ижодий даргоҳларнинг бешигини тебратганлар орасида Акмал Пўлат ва Султон Акбарий, Борис Миронович Шатуновский ва Павел Леонтьевич Чубов каби етук журналист-публицистлар бўлган. Ижодий жамоалар шу ўтган муддат мобайнида республика учун ҳамда бошқа вилоятларга ҳам, айтса арзигудек, етук кадрлар тарбиялаб берди. Улар орасида республика газетаҳамда журналларининг муҳаррирлари ҳам бор. Чунончи улардан бири «Саодат» ойномасининг бош муҳаррири, Ўзбекистон Халқ депутати, халқ шоираси Ҳалима Худойбердиева бўлса, яна бири «Народное слово» газетаси бош муҳаррирининг ўринбосари Лев Николаевич Пак, яна бири республика Матбуот давлат комитети раисининг биринчи ўринбосари Ҳамроқул Ризо, Пойтахт вилояти газетаси — «Тошкент ҳақиқати»га кўп йиллардан бери раҳбарлик қилиб келаётган касбдош дўстимиз Нуъмонхон Насимов ҳам Мирзачўл қаламкашлари мактабининг сабоғини олганлардан.

Яқинда сирдарёликлар ўз ларининг севимли газеталарининг 30 йиллигини кенг нишонладилар. Гулистондаги Олим Хўжаев номли вилоят музикали ва драма театри фойесида бир неча юз кишига мўлжалланган дастурхон ёзилди. Ҳеч қандай маъруза бўлгани йўқ. Чунки газеталарнинг фаолиятлари кунма-кун кишилар кўз ўнгида. Музокаралар ҳам бўлмади. Кишилар дил сўзларини айтишди, ижодий фаолият ва қаламкашлар ҳаёти билан боғлиқ ҳаяжонли воқеаларни эслашди. Вилоят ҳокими Ботир Маҳмудов юбилярларни раҳбарият номидан қизғин табриклади, алоҳида ўрнак кўрсатган ходимларга ҳокимиятнинг Фахрий ёрлиқларини топширди. Тантанага вилоят ташкилотларининг раҳбарлари, қўшни Тожикистоннинг ленинободлик қаламкашлари ҳамда Сирдарё вилояти районлари вакиллари келишган эди, Улар самимий истаклар билдиришди. «Сирдарё ҳақиқати» ҳамда «Сирдарьинская правда» газеталарининг бош муҳаррирлари Жўравой Умарқулов ва Виктор Викторович Токаревлар йиғилганларга кўрсатилган ҳурмат-эътибор учун чуқур миннатдорчилик билдирдилар ва ижодий жамоала келгусида ўқувчилар дилига тағин ҳам яқинроқ бўлиш учун ҳамма ишни қиладилар, деб ишонтирдилар.

Исмоил СУЛАЙМОНОВ.

• Олимнинг дил сўзи

ҲАЁТ КЎЗГУСИ

Ҳозирги аллома олим, атоқли ёзувчи ва машҳур шоирларнинг катта авлоди 50—60 йилларда жумҳуриятимизнинг етакчи газета-журналларида тобланиб чиққанлар. 40-йилларнинг охири—60-йиллар бошларида эса Сиддиқ Ражабов, Ҳожиакбар Ғуломов, Омонулла Файзуллаев, шу сатрлар муаллифи ҳам ана шу дорилфунуннинг толиблари бўлганлар.

Урушдан кейинги дастлабки йилларда, ҳозиргидек, илмий- ижтимоий-сиёсий, адабий журналлар йўқ эди. Шу сабабли бу мавзудаги мақолалар асосан ўзбек матбуотининг етакчи нашрларида чиқарди. У йилларда бир анъана бор эди: докторлик, номзодлик диссертациялари ёқланса, Раҳмат Файзий бош бўлган «Ахборот бўлими» бутун республикага бонг урарди.

Газета-журналларда ишлаш ҳозирги шогирд, бўлғуси устозларда тезкорлик билан фикрлаш, ўз фикр-мулоҳазаларини осонлик билан қоғозга тушириш, яъни эркин равишда баён эта олиш, ўзбек тилини пухта билиш одоби-ю мулоқот қилиш маҳоратига имкон яратарди. Шахсий кузатишларим шуни кўрсатдики, журналистика дорилфунунини муваффақиятли ўтаган олимлар нутқ маданиятини тез ва осон эгаллайдилар.

Ватан урушидан кейинги йилларда ҳали илмий-оммабоп журнал, китоблар деярли чиқарилмаганлиги сабабли илмий, ижтимоий-сиёсий, фалсафий мавзулардаги йирик-йирик мақолалар «Қизил Ўзбекистон» университети» деган рукн остида тез-тез босилиб турарди.

Ҳали-ҳали ёдимда, муҳарририятнинг топшириғи билан профессор Соли Ражабовнинг бир китобига, турк сайёҳининг Ўрта Осиёга сафари ҳақидаги эсдаликларига, Назир Сафаровнинг «Шарқ тонги» драмасига ёзган тақризларим қанчадан-қанча мулоҳазаларга сабаб бўлганди. Газетанинг нуфузи, салмоғи, адолатли танқидига ҳар қандай ўжар олим, тажанг ёзувчи ҳам тан берар, унинг домига тушарди. Газета ҳаёт сарчашмасида тургани учун унинг гирдобига тушиб қолганлар бир силкиниб, ғафлат уйқусидан уйғонардилар, кўзлари очиларди. Рўзноманинг танқидий чиқишлари зиёлилар орасидаги ғоявий парокандалик, ташкилий тарқоқлик, мафкуравий тазйиқ, ўтмиш меросимизга менсимай қарашга зарба берарди.

Илмий-тадқиқот хусусан, диссертация ёзиш, ёқлаш илм толиблари фаолиятининг энг мураккаб соҳаларидан биридир. Унда «якка хўжалик» асло иш бермайди. Ҳар бир илм толиби, ҳунар шинавандаси муайян устозга, маслаҳат ва насиҳатгўйга, ҳамиятли ва мурувватпеша раҳбарга муҳтождир. Акс ҳолда устоз кўрмаган шогирд ҳар мақомга йўрғалар, деганларидек, манзилга етолмайди, адашиб-улоқиб юради. Ҳар бир ялтираган маъдан олтин бўлавермагандек, илмий даража ва унвон соҳиби ҳам шогирд тайёрламас экан. устоз бўлолмайди, уни оддий тилда мевасиз дарахтга ўхшатадилар.

Истиқлол йўлига кирган республикамизда ҳозир ёш олимлар — шогирдлар ролини оширишга катта эътибор берилаётгани шу маънода нур устига аъло нур бўляпти. Мана қаранг, докторантура тикланди. Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан юртимиздаги докторантларга қўшимча равишда юз нафар илм толиби МДҲга ўқишга юборилди. Айрим тезкорлари фанда зафар қучиб, докторлик дипломи билан қайтмоқдалар.

1947 йилда икки-уч назарий мақоламизга бош муҳаррирнинг ўткир кўзи тушиб, икки жойда ишлаётган, аспирантурада ўқиётган каминага жозибали, ишонтириш қуввати кучли «Қизил Ўзбекистон»га ўтиб ишлаш насиб этганини, шундай отахон рўзномада ишлаш шарафли эканини эсламаслик гуноҳ эмасми? Рўзнома ёққан оловда тобланиб, қаламни «қайраб», бўлим мудири даражасигача кўтарилиб, уч йилдан сўнг рухсат олингач, камина илмий ишга равона бўлдилар. Лекин ҳаётимиз кўзгуси бўлган матбуот билан ҳалигача алоқам узилмади, очиғи кўнгил узолмадим. Ўша йиллар қалбимга умрбод муҳрланиб қолди! Журналистика мактабида олган сабоқларим илмий ва педагогик ишларимда ҳалиям асқотяпти.

Абдураҳмон ОРТИҚОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, фалсафа фанлари доктори, профессор.

СУРАТЧИ ЖУРНАЛИСТ — СОДИҚ МАҲКАМОВ

Республикамизда Содиқ Маҳкамовни танимайдиган одам йўқ, десак муболаға бўлмас. Устозлари Равиль Альбеков, Суннат Нурмуҳаммедовлардан таълим олган ёш фотомухбир буни қарангки, қирқ саккиз баҳорни қаршилабди. У мамлакатимизнинг жўшқин ҳаёти билан ҳамоҳанг яшашга, ҳар бир янгиликни илғаб олишга ва энг муҳими ҳамкасблари ўртасида тилга олишга арзигулик фото асарлар яратишга ҳаракат қилади. Шунинг учун ҳам газета ва журналларнинг таҳририятлари унга тез-тез долзарб мавзуларда фотолавҳалар тайёрлашни ишониб топширишади.

Шу кунларда Содиқ Маҳкамовнинг қўли-қўлига тегмайди. Маданий ҳаётимизда рўй бераётган янгиликларни газета саҳифаларига бошқалардан илдамроқ олиб чиқишга интилади. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасида ишлаётганига роппа-роса ўттиз йил бўлибди. Унинг шу йиллар мобайнида газета саҳифаларида босилиб чиққан суратлари тўпланса, қучоқ сиғмас альбом бўлиши табиий. У республикамизнинг ўзига хос маданий ҳаётини акс эттирган суратлар картотекасини тузганлиги ҳам бежиз эмас. Ўз ишига пухта, бошқалар ҳавас қилса арзигулик тажрибага эга.

ШУ СОНГА ТЕЛЕГРАММА

Бирлашмамиз жамоаси отахон газета — «Ўзбекистон овози»ни севиб ўқийди. Негаки, мана 75 йилдан бери мазкур рўзнома Ўзбекистонимиз ижтимоий ҳаётини ҳар томонлама ёритиб келаяпти. Ҳозирги кунда газета республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлашда кенг кўламда иш олиб бораётир. У фуқароларда ватанпарварлик ғояларини янги мазмунда жонлантиришда айниқса фаоллик кўрсатмоқда. Халқ демократик партияси дастурий мақсадларини тарғиб қилмоқда.

Адабий меросимизнинг ўрганилаётгани—таниқли шоирларимиз ижодига катта ўрин берилаётгани ҳам айни муддао бўлди. Бирлашмамизда газетанинг 75 йиллигига бағишлаб ўтказилган учрашув тантаналарга айланди. Севимли газетага энг яхши истаклар билдирилди. Биз, «Ўзбекистон овози» келажакда севимли газетамиз бўлиб қолишига ишонамиз. Байрамлари кунида газетани чиқаришда фаол иштирок этаётган журналистлар, босмахона ходимларини табриклаймиз, уларга мустаҳкам саломатлик, ишларида катта муваффақиятлар тилаймиз.

Наманган тикувчилик [illegible]лаб чиқариш бирлашмаси жамоаси бош директори А. Мақсумов.

• ХДП аъзолари ҳақида ҳикоялар

ЭЛ ТАШВИШИДА

Табиатни инсон ақл-идроки, қолаверса меҳнати яшартиради. Ғузор туманидаги «Пачкамар» совхози яйловлари қандай эди? Қир-адирлар қуп-қуруқ, на артезан қудуқ, на бир қултум сув бор. Йўллар нотекис. Мактаблар ярим хароба биноларда жойлашганди. Энди эса бутунлай бошқача манзара. Ўткир Жумаевни таниган кишилар у амалга оширган ишларга тасаннолар айтмасдан иложи йўқ.

— Қачонгача чорвадорларимиз ташвиш чекади? Уларнинг болалари учун тузукроқ мактаб бўлмаса, қиш-қировли кунларда ўқувчилар мактабларга қатнайолмаса. Ҳатто текис йўл йўқлигидан тўйларимизга артистлар ҳам келишмайди. Менимча, булар биз —раҳбарларнинг лоқайдлиги оқибати...

Минбардан ўрта бўй, буғдой рангдан келган йигит тушар экан, туман фаоллари йиғилиши қатнашчиларидан баъзилари шивир-шивир қилишди. «Кечагина директорлик курсисига ўтириб, бу гапни айтаяпти, билмадик, ишқилиб охири бахайр бўлсин». Туман раҳбарининг якуний сўзи шивир-шивир қилганларнинг «фолини» чиппакка чиқарди.

— Ўткир Жумаев ҳақ гапни айтди. Лоқайдлик у иш бошлаган хўжаликни ҳам оғир аҳволга солиб қўйганлиги сир эмас. Энди елиб югурмасак бўлмайди. Очиғи, осмондан чалпак ёғилмайди, — деди у.

...Ўткир Жумаев директор бўлиб тайинлангач, орадан кўп вақт ўтмай туман раҳбари билан Тошкентга борди. Республиканинг тегишли вазирликлари масъул ходимлари билан учрашди. Дардларини айтишди. Хўжалик давлатдан миллион-миллион сўм қарз.

— Биз бугун ёрдам қиламиз, аммо эртага ўз кунингизни ўзингиз кўришингизга тўғри келади, ука, — деди қишлоқ хўжалик вазири. — Янгича усул билан иш юритмоқ даркор.

— Ижарага ўтамиз, — деди Жумаев.

— Бу бошқа гап...

Улар Тошкентдан қуруқ қайтишмади. 30 километрга етадиган қувур олиб келишди.

1988 йили чорвачилик тўлиқ ижарага ўтказилди. Бу усулда ишлаш бир йил ичида ўз самарасини берди. Давлат хўжалиги маҳсулот етиштиришдан миллион сўмлаб фойда олиб, қарздан ҳам қутула бошлади. Совхоз қишлоқларида бир йўла тўртта мактаб биносига пойдевор қўйилди. Пачкамар қишлоғида 320 ўринли, Чучук ва Ўнолти қишлоқларида ҳар бири 264 ўринли мактаб бинолари қуриб битказилди. Қувурлар орқали олис яйловларга ичимлик сув келтирилди.

Биз яқинда «Пачкамар» давлат хўжалигида бўлдик. Қишлоқлар ҳам, яйловлар ҳам файзли, тароватли. Хўжалик марказида шинам чойхона қад ростлабди. Клуб барпо этилмоқда. Қишлоқлар ва фермалараро йўллар асфальтланибди. Тегирмон ва мойжувоз ишлаб турибди. Хотин-қизларни иш билан таъминлаш мақсадида қишлоқларда тикувчилик, гилам тўқиш, пўстак тикиш цех ва кичик корхоналари ташкил этиляпти.

Вилоят партия кенгаши аъзоси ва район кенгаши депутати Ўткир Жумаевнинг ташкилотчилиги ва тадбиркорлиги туфайли кейинги йилларда хўжалик Қашқадарёда тилга тушган меҳнат жамоаларидан бирига айланди. 64 отарда 39 минг бош қўй боқилмоқда. Чўпон-чўлиқларнинг кайфияти ёмон эмас. Ойлик маош юқори. Илгаригидек бирор нарсадан норози бўлиб, юқори ташкилотларга шикоят ёзадиганлар ҳам йўқ.

Демак, ишласа кўнгилдаги ниятлар бирин-кетин амалга ошавераркан. Бунинг учун раҳбар эл ташвиши йўлида жон куйдириб, жафо чекмоғи лозим экан.

Мусо КАРОМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ОҚ ФОТИҲА ОЛИНДИ

Марғилон шаҳрида уюштирилган навбатдаги анжуман амалий руҳда ўтди. У ҳозирги кунда долзарб бўлиб турган миллий истиқлол мафкурасини яратишда «Ўзбекистон овози» рўзномасининг ўрнини илмий талқин қилувчи семинарни эслатди.

Ўзбекистон ХДП Марғилон шаҳар кенгашининг биринчи котиби Муҳаммаджон Исоқов йиғинни очар экан, ана шундай байрамона кунда 9 нафар янги партия аъзосига билет топшириб қўйишни таклиф қилди. «Бу кун уларнинг эсида бир умр муҳрланиб қолсин», — деди у.

— Вилоят бўйича 6 минг нафар партия аъзосидан воз кечдик, — деди Ўзбекистон ХДП вилоят кенгашининг биринчи котиби Абдурашид Мирсалимов билетларни топширар экан. — Очиғи, сафимиз тозалангани яхши бўлди. Тасодифий, мансаб илинжида юрганлардан халос бўлдик. Бугунги кунда ХДПга аъзо бўлаётганларни мен икки карра жасоратли ниятли пок одамлар, деб ҳисоблайман. Сабаби, улар бирор бир имтиёз истаб эмас, балки қалб амри билан аъзоликни ихтиёр этмоқдалар.

Нуриддин Жалилов — шаҳар босмахонаси директори, Муножатхон Ҳожи она — болалар уйи директори, Баҳодир Мадалихўжаев — Янги Марғилон посёлка кенгашининг раиси, Исмоилжон Исҳоқов — Шаҳар спорт қўмитаси раиси Нуралибек Эгамбердиев-Юрмадўз маҳалла қўмитаси раиси... Мен бу номларни ва улар эгаллаб турган вазифаларини атайлаб санадим. Демакким, уларнинг ортида неча юзлаб хизматчилар турибди. Раҳбарнинг ХДПга ўтиши бошқалар учун катта тарғибий аҳамиятга эгадир.

Фарғона политехника олий билимгоҳи доцентлари Анваржон Набижонов ва Абдувосит Йўлдошевлар миллий истиқлол мафкураси ва уни яратишда матбуотнинг ўрни ҳақида жуда қизиқарли маърузалар қилдилар. Сўзга чиққанлар «Ўзбекистон овози» чин маънода давр солномачиси, истиқлолимиз кўзгуси эканлигини таъкидладилар.

Ҳар қандай мафкурани матбуотчилар оммалаштиради. Бу борада «Ўзбекистон овози»нинг ўрни беқиёсдир, — деди жамоатчи мухбир, ишчи Абдулҳай Қутбиддинов.

«Ўзбекистон овози»нинг Фарғона вилояти бўйича бир неча йил ўз мухбири бўлиб ишлаган мухбирлар Охунжон Ҳакимов ва Алишер Ибодинов журналист касбининг машаққатлари ҳақида ҳаётий мисоллар билан гапириб беришди. Сўнгра «Ўзбекистон овози»нинг собиқ мухбирларига, газета билан мунтазам ижодий алоқада бўлиб турган бир гуруҳ жамоатчи мухбирлар, вилоят ва шаҳар газеталари ходимларига қимматбаҳо совғалар ҳадя этилди.

Ш. ИСРОИЛОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ҲУҚУҚ ПОСБОНЛАРИ БИЛАН МУЛОҚОТ

Хоразм вилоят прокуратураси яқинда хайрли ташаббус бошлашди. Маъмурий органлар раҳбар ходимлардан ташкил топган гуруҳлар фуқаролар билан бевосита мулоқотлар ўтказиб, учрашувлар жараёнидаёқ одамлар арзини тинглашди.

Ҳуқуқ-тартибот муассасаларининг малакали ходимлари билан Боғот тўқимачилик фабрикаси, Туямўйин сув иншоотлари қурилиши трести, Хонқа пойафзал фабрикаси, Ҳазорасп пахта тозалаш заводи ва бошқа корхоналарнинг меҳнат аҳли билан ўтказилган учрашувлар ғоят қизиқарли бўлди. Уларда жиноятчиликка қарши кураш, қонун бузилишшининг олдини олиш борасида амалга оширилаётган ибратли ишлар билан бирга, бундай муҳим тадбирлар самарадорлигини юксалтиришда кенг жамоатчиликнинг роли ва ёрдами ғоят муҳимлиги ҳақида ҳам сўз юритилмоқда.

«Ўзбекистон овози» мухбири.

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллигига

...Одамларнинг гуноҳларини ювиши, уларнинг кўзларини очиш ва илоҳий ҳислатларини уйғотмоқ учун мен бугун жонимни қурбон қиламан...

Исо пайғамбар.

Иймон билан амал бир-бирига жуда яқиндир. Улар бир-бирисиз дуруст эмас.

Ҳадисдан.

Нурали ҚОБУЛ

ВАТАННИ ТОПМОҚ — ҲАҚҚА ЕТМОҚДИР

ШУ ЙИЛ Наврўз кунларида она Туркиянинг гўзал Оқ денгиз соҳилидаги бетакрор Анталия шаҳрида турк давлатлари ва жамоаларининг дўстлик, қардошлик ва иш бирлиги қурултойи бўлиб ўтди. Сулаймон Демирэл тили билан айтганда, икки юз йилга кечиккан бу қондош ва жондош қавмлар дийдорлашувининг тарихий аҳамиятини ифода этмоқ учун сўз ожизлик қилади. Туркия Республикасининг Президенти, умри сўнггида бобо юрти ила сўнгги бор видолашмоқ насиб этган турк халқларининг мумтоз фарзанди Турғут Ўзол, Бош боқон Сулаймон Демирэл ва Туркия Миллиятчи ҳаракат партиясининг бош секретари Алпарслон Туркаш ташаббуси ва моддий рағбати ила ўтказилган бу йиғин асрий туркий армонларнинг илк тантанаси, бир-бирини соғинган элатлар орзуларининг рўёбга чиқиши йўлида ёруғ бир машъала бўлди.

Дарвоқе, бир турк байроғи еттита бўлди. Бир буюк турк давлати — Туркиянинг ёнига Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон. Озарбайжон, Туркманистон ва Кипр турк жумҳуриятлари қўшилди. Туркияда қардош Тожикистонни ҳам ўз жонжигаримиз дея қабул қилишади, ардоқлашади. Дунёда озодлик, мустақиллик, адолату-диёнат деган олий умуминсоний туйғулар яшар экан, бу муқаддас байроқлар сафи кенгаяверади. Ўша кунларда Туркия газеталари «Туркдан кимса қўрқмасин!», «Турк бўлмоқ, Оллоҳга яқин бўлмоқдир!» деган бош сарлавҳалар билан чоп этилди. Бу сўзларга дунёвий, соғлом ақл-идрок билан ёндошган ҳолда Ватанни севмоқ, уни бошга кўтармоқ дақиқаларида инсон зотининг меъёридан кўпроқ ҳис-туйғуларга берилиши, ўз туйғуларини жиловлай олмай қолишига табиий бир ҳолат сифатида қарамоқ ва кечирмоқ керак. Сабаби юз йилликлар мобайнида биз туркий қавмларнинг дунёдаги энг муқаддас ва илоҳий, киндик қонимиз тўкилган тупроққа, ўзимиз бир бўлаги ҳисобланмиш она еримизга бўлган меҳр-муҳаббат туйғусини жиловлаб келдилар.

Одатда нопок ва нобакор шахслар, барчани ўзи каби деб ўйлаганларидек, фақат маънан, имонан аҳлоқан бемакон бўлиб қолган кимса ҳамда оломон ўзга қавмларни ҳам ўзидек бебатан қилмоқ учун ҳаракат қиладилар. Тош уриб синдириб олтин косани, тошнинг қадри ошмагай, олтин баҳоси тушмагай деганларидек, миллатимиз тили, дини ва урф-одатлари қанчалик жабр-зулм ҳамда зуғумга дучор бўлмасин, юрагининг туб-тубидаги, қалб қўридаги, имонининг тўридаги энг олий илоҳий неъмат — Ватан туйғусини асраб қола олди. Бу туйғу «Қуръони карим» ила баробар токчаларга суваб асралган «Қутадғу билик» у — «Ўтган кунлар», «Илк туркий тавсиф-у — «Девони луғатит турк» каби туркий элатларнинг сон-саноқсиз маънавий бойликлари эдиким, дунёнинг қай бир бурчагида мана шу улуғ тарихий миллатга мансуб бирор-бир қавм яшар экан, бу қадриятларнинг яшамоғи муқаррар эди. Халқимиз ёв қўлида ёниб, ғаним оёғи остида топталишини истамаган бу эътиқодлар, миллий маънавиятнинг бу жавоҳирлари... Она Ватан туйғусининг эҳтиросли, муқаддас бир шакллари эдиким, ота-боболаримиз бу гавҳарларни асраш учун умрларини, ҳаётларини тикдилар.

Элас-элас эслайман... Сибирь сургунидан қайтаётганда Қозоғистон даштларида ўн олти кун сувсизликда қолиб кетиб, она қишлоғига етиб келиб етти кун Ойқор тоғининг музини кўкрагига босиб ётиб жон берган Бобомнинг (Оллоҳ раҳмат айлаган бўлсин!) сўнгги кунлари кечган эски, пастқам уйлар бузилиб, янгисига кўчиб ўтишимиз яқинлашгани сари раҳматли Энам ўзларини қўярга жой топа олмай қолдилар. Мен Энам билан сой бўйидаги кичик ҳужрада яшардим. Оиламиз эса янги қурилган, ҳали арча ёғочларнинг ўткир ҳиди анқиб турган ўша давр учун жуда муҳташам ҳисобланган уйда яшашарди. Кечалари билан ўз-ўзларича гапириниб чиқадиган Энам тун ярмида мени оҳиста уйғотдилар.

— Юр болам, менга ҳампо бўлгин. Отагинам, суянчиғим, — дедилар майин ва ожизона овозда.

БИЗ ШИФТИ кўчиб тушган, бел бўйи тупроқ тўлган Бобомдан қолган уй томон борардик. Ўзларича дуолар ўқиб гапиринаётган Энамнинг ёнида ярим уйқуда баҳорнинг совуқ ҳавосидан жунжикиб турардим. Янглишмасам бу 1957 йиллар эди. Энам бурчакдаги белкуракни олиб девор сувоқларини кўчира бошлаганларида ой ёруғида бир сандиқ сарғайиб кетган китоблар кўринди. Энам китоблардан икки донасини четга олиб қўйдилар-да, қолганини қопчиққа солдилар. Ўн чоғлиқ китобни рўмолчага тугиб менга узатдилар. Энамнинг юришларига қараганда биз қишлоғимизда арабчани ўқий оладиган яккаю-ягона инсон — мулла Раҳматулла бобоникига (Оллоҳ раҳмат айлаган бўлсин!) қараб борардик. (Ҳали-ҳануз бу фариштасифат инсоннинг қатағон йилларидан қандай омон қолганларига ҳеч кимнинг ақли етмайди. Ҳақиқатан ҳам Оллоҳ ўзининг асл покиза ва иймони бутун бандаларини асрар экан. Ранги ўнгиб кетган қўш табақали эски дарвоза олдида бизни кутиб турган Раҳматулла бобо шоша-пиша китобларни олдилар-да, бизни изимизга қайтарди. Худога шукроналар айтаётган Энам енгил оёқда уйга қайтдилар. Сўнгра йиғига ўхшаган овозда Бобом билан гаплашдилар. Бу воқеалар гўёки тушда содир бўлаётгандек эди. Эрталаб уйқудан турганимизда пешонамдан ўпиб, кўзлари ёшовлаган Энам Раҳматулло бобоникига борганимизни ҳеч кимга айтмаслигимни тайинладилар. Болам, болам, бахтиёр, ҳар нарсанинг вақти бор, дея такрорлашни яхши кўрардилар Оллоҳ раҳмати Энам. Мана, бу ҳақда қадим ва буюк Туркистон устида озодлик ҳамда мустақиллик шамоллари елаётган саодатли кунларда бор овоз билан ёзмоқдаман!

Ҳа, Она Ватан туйғуси эди ўша тундаги таҳликали дамлар ва ҳислар. Бу китоблар ҳамон ҳамқишлоқлар қўлида ва ардоғида. Улар бу муқаддас туйғуга шак келтиришни хаёлларига ҳам келтирмайдилар. Энам эса ҳаётдан кўз юмганларида ҳам бошларида ўша икки дона китоб бор эди. Ҳа, бу Ватан туйғуси эди. Ботир қони юракка, хоин қони челакка томади деганларидек, бу илоҳий туйғуга хиёнат қилганларнинг у дунёи бу дунёси обод бўлмаган. Биз фақат беимон кишигина бебатан бўлишини, кечроқ бўлса-да, англаб етдик. Энг даҳшатли қусур шундан иборат эдики, собиқ тузум жуда кўпчиликка оддий ҳалол инсон бўла билиш имкониятини қолдирмаган эди. Бироқ, халқ ватанини, элини, тилини ва покиза иймонини зулматлардан омон олиб чиқди. Боисиким, халқимизда руҳ тоза ва тарбияланган, азал-азалдан эзгу ишларга йўналтирилган эди. Бизда ҳар қандай илм ва амал қалбнинг, руҳнинг тарбиясисиз бефойда, ҳатто зарарли эканлигини яхши биладилар.

Халқ фақат ўзининг маърифатлилик даражасидан келиб чиқиб, озод ёки қарам бўлиб яшаши мумкин. Ўз феъл-атворида, ҳаёт тарзида дунёвий ҳақиқатларни қарор топтира билган халқлар ҳеч қачон иккинчи бир халқнинг измига тушиб қолмайди. Ташқи душман ва хавфнинг даражаси доимо шу халқнинг ўз қадрини билгани ва тиклагани даражаси билан белгиланади, ўлчанади. Халқ сифатида шакллана олмаган миллат ҳар қандай ўткинчи жабр-зулмларга тез бош эгади ва таслим бўлади. Шу тариқа у ўзлигини йўқота боради ва ҳатто шу зулмга ошиғу-шайдо, бошқачароқ қилиб айтганда мафтун бўлиб яшайверади. Шу тариқа мамлакат нотугал миллат ва номукаммал шахслар мамлакатига айланиб қолаверади. Ва жаҳон тарихида ҳеч бир қарам, мустамлака ва колонияга айланган, айлантирилган давлатлар тепасига бутун шахслар чиқишига йўл қўйилмаган. Бу жараённи ашаддий чор мустамлакачиларидан бири генерал Кауфман очиқ-ойдин ва тўғри ёзган: бу халққа иложи борича кўпроқ пахта экгириш, иложи борича кўпроқ ишлашга мажбур этиш кераккн, токи бир зум ҳам ўйлашга, кундалик воқеаларни англашга уринишга вақти ҳам, хоҳиши ҳам қолмасин. Мабодо буларда дарду ҳасратларни тўкиб солишга майиллик туғилса фақат диндан нажот топсин».

Мана сизга юз ўттиз йиллик оталарча ғамхўрлик ва ленинча миллий сиёсатнинг тамал тоши, пойдевори. Биз эса мана шу коммуфашизмни энг олий нуқтасига олиб чиққан Иосиф Сталин чин дунёга равона бўлганда «Энди нима қиламиз, қандай қилиб яшаймиз, энди бизни империалистлар босиб олади» дея отамиз азасида тўкмаган кўз ёшини шашқатор қилиб, алданиб яшаб юравердик. Ватан деганда кўз олдимизда Кремлнинг порлаган юлдузлари кўринар эди-да, бу — чироқлар ёғдусида бошқа, асл ҳақиқат саналмиш эътиқодлар кун сайин хира тортиб борарди Бу юлдузлар остида ўтирган нотабиий тузумнинг темиртансифат ясама арбоблари бизни одам ўрнида кўрмас эдилар. Халқнинг тақдири топширилиб қўйилган тўрт нафар раҳбарни сийлаб, унвону мукофот бериш, бутун бошли миллатга кўрсатилган ғамхўрлик сифатида қаралард. Брежневнинг ривожланган социализмининг биз — дунёни тўла англаб етишдан мосуво этилган «қурувчи»лари бу бачкана «похол солиш»лардан ҳатто хурсанд бўлиб, дўппимизни осмонга отардик. Елкасига узоқ муддат офтоб тегмаган миллат учун ўз даврида шу тирикчиликлар ҳам катта муваффақият саналарди. Инглизларнинг Ҳиндистонни босиб олишлари ҳар жиҳатдан бу давлатнинг дунёга чиқишини тезлаштирди. Биз эса ўз ёғимизга ўзимиз қовурилиб, темир панжара остида қолиб кетдик. Эндиликда бу панжара чил-парчин бўлди. Бошини панжаранинг деворига урилишидан қўрқиб бир умр оёғи остига қараб ўрганган одамлар онгли ва онгсиз равишда пайпасланиб ўша даҳшатли темир тўрларни ахтармоқдалар.

ШУНДАЙ кунлар келар, Ватан эрки, юрт озодлиги учун ҳаётини тиккан буюк аждодларимиз руҳи ҳақи бул кишилар ўз қилмишлари катта гуноҳ эканлигини кўзлари очиқлигида англаб етсалар керак. Ва дунёнинг энг катта фожиаси ҳам инсон зотининг ўзлигини англаб етмай оламдан кўз юмишидир. «Одамларнинг гуноҳларини ювиши, уларнинг кўзларини очиш ва илоҳий ҳислатларини уйғотмоқ учун мен бугун жонимни қурбон қиламан. Менинг бахшида жоним ҳар сафар инсон болаларини титроққа солажак. Уларни тавба-тазарру билан яшамоққа ундаяжак, — деганида Исо пайғамбар юзда-юз ҳақ эди. — Мен вақт ичида минг йиллар орқада қоламан-у, лекин сизнинг келажагингизга айланаман. Одам боласини унга аталган яхшилик ва гўзаллик тахтига ўтказмоқнинг йўл-йўриғи шу. Аммо бу инсон насллари учун энг оғир ва энг олис йўлдир. Бу йўл бугунги ёзғириқ кундан, худо ўғлининг ўлдирилишидан бошланади»...

Исо пайғамбар инсониятнинг покизалик ва эзгулик манзилига элтиш йўлидаги неча миллионинчи қурбон эканлиги ҳам ёлғиз Оллоҳнинг ўзига аён. Бироқ биз — хом сут эмган одам болалари сониялик маишатимизни ўйлаб, гоҳида асл дунёвий ҳақиқатлардан юз ўгириб, унга етолмай яшаймиз. Ватан ва Миллат туйғуси мукаммал бўлмаган оддий чўпон ёки деҳқонни кечириш мумкиндир. Бироқ чала Ватан туйғусили вазир ёки ҳоким, ўқитувчи ҳамда инженерни кечириб бўлмайди. Ватан деган энг буюк илоҳий эътиқодни тўла-тўкис англаб етмаган инсонда иймон ҳам бутун бўлмайди. У Ҳақ билан ноҳақлик ўртасидаги туби кўринмас жарликнинг охирига етолмай беному-нишон ўтиб кетади. Бизнинг танимиз Ватаннинг бир бўлагидир. Не учун инсоннинг устига тупроқ тортилгандан сўнг удумимиз бўйича қабр устига уч сиқимдан тупроқ ташлайдилар? Бу — биз тупроқдан яралганмиз, қайтиб заминга кетамиз ва яна ердан бош кўтариб чиқамиз демакдир. Худога, Ҳаққа ҳам кўркўрона эмас, ақл-идрок ёғдуси билан етгандек, Ватанни ҳам тиниқ ва ёруғ фикр, теран ақл-заковат билан топадилар. Саводсиз, маданиятсиз ва маърифатсиз одамнинг ватанпарварлиги фақат она юртга иснод, миллат шарафига завол келтиради, холос. Дарвоқе, бунинг учун буюк бобомиз Баҳовуддин Нақшбандий сабоқ берганларидек, ўрганмоқ, тингламоқ, ҳамиша уйғоқ бўлмоқ, Ватанни кезмоқ ва севмоқ керак. Шу боис ҳам машойиҳлар бекорга шундай демаганлар.

Таҳсил жаҳолатни олур,
Эшаклик боқий қолур.

Ҳижратдаги ҳаётининг сўнгги дамларини Оллоҳнинг уйи жойлашган Макка шаҳрида яшаб ўтказган марҳум ватандошларимиз Шоилҳом Тошкандий (бу бетакрор ватанпарвар инсон номига Тошкент кўчаларидан бирини бериш керак деб ўйлайман) ва Қамбарали Туркистонийлар ҳаётларининг энг сўнгги дамларига қадар Қашқар ёки Афғонистон ҳудудларига келиб, Ватан томонга термулиб ўтиришар экан ва доимо Ватаннинг шамоли тегсин дея кўкракларини очиб қўйишаркан. Ҳа, ана шу азоб эди Ватан туйғуси! Бу машаққатли азоб ер юзидаги ҳар бир туркистонликни яшашга, меҳнат қилишга ва курашмоққа ундар эдиким, қаерда бўлмасин бу Ватанга алоқадор инсонлар ўз ақл ва салоҳиятлари ила ажралиб турар эдилар. Ўнинчи асрда яшаган муаррих Абу Мансур ас Саолибий турклар диёри ҳақида шундай ёзади: «Ким бу ерда яшаса уни бир хурсандчилик қоплаб олади. Бунинг сабабини у ҳеч билолмайди. То у ердан чиқиб кетмагунча табассумдан ўзини тиёлмайди». Ҳа, илоҳий даражада гўзал бу бетакрор Ватан бежизга қай бир жаҳонгир ва катта халқ тарих саҳнасига чиқса диққатини тортмай қолмаган. Ва бу заминга шоҳ шаклидами, қул ёки аскар шаклидами — қай сифатида келган инсон ўз юртига қайтиб кетмаган. Бу улуғ заминнинг нону-суви шу қадар муқаддас ва тотлики, татиган ҳар қандай мусофир уни севиб қолган, маҳаллийлашган, турклашган. Шу боис ҳам юртимиз кишиларининг юз қиёфалари шу қадар хилма-хилдир. Бир-биридан гўзал юз тузилишларни кўриб, бу жуссаларда Муҳаммад пайғамбару Амир Темур, Искандар Зулқарнайни-ю Чингизхонни қонлари оқаётганлигини ҳис этасан. Бу азиз ва меҳр-муҳаббатли Ватан туйғуси.

Ватаннинг асл қиёфаси унинг шонли тарихидан, шарафли ўтмишидан бошланади. Бу халқнинг виждони жим туришга йўл қўймайди. Улуғбекдан ажралган Али Қушчи Истамбулга бориб, яна расадхона қурди. Кишиларни фалакиёт илмига жалб этди. Бу расадхона ҳамон ишламоқда. Ҳа, бу халқ яратолмай бирор бир дунёвий иш билан машғул бўлмай туролмайди. Турк миллати, Туркистон миллати дунёда буюк бўлиб келган ва шундай бўлиб қолгусидир. Миллатимиз ишланмаган гавҳар, озгина ишлов берилса бетакрор гўзал ва гавҳарга, жавоҳирга айланади. Биз миллатни юксалтирмоқ, уни дунёвий халқлар сафига тезроқ қўшмоқни истасак, маънавият орқали унинг кўзини тезроқ очмоғимиз керак. Халқнинг тарихий қадр-қимматига дахлдор бирор-бир воқеа ва ҳодиса ҳам четда қолмаслиги, элнинг кўксини кўтарадиган, ғururини юксалтирадиган Темур ва Жалолиддин Мангуберди каби буюкларимизни байроқ қилиб бошимиз узра кўтаришимиз керакки, ёш авлодда Ватанга чексиз меҳр-муҳаббат туйғуси янада тез ва тўкис шакллансин.

Одатда маданиятли, маърифатли одам фикри ўзичалик бўлмаган кишиларни ҳам ўзига тенглаб, кўнглини ўстириб самимий муносабатда бўлади. Сабаби ҳар бир кишини ёки қавмни ҳам сен пастсан, тубансан, ҳеч бир нарсага ақлинг етмайди деган қабилида муносабатда бўлинса у борган сари тубанлашиб кетаверади Аксинча унинг кўнглини ўстириб, уни Ватан ва миллат учун керак инсон эканлигини таъкидлаб, қутлуғ ва савоб ишларга йўналтирсангиз у борган сари ақлан, аҳлоқан юксалиб, улуғлик сари интилади. Буюк қалбларнинг истеъдоди бошқа одамлардаги улуғликни кўра билиш эканлигини аҳли илм, зиёлилар унутмаслиги лозим. Бизда ёш авлод узоқ муддат давомида чуқур миллий эстетик илдизлардан ғоят узоқ руҳда тарбияланди. Шу боис янги — мустақиллик ва озодлик, миллатнинг барча маънавий — иқтисодий ташвишларини бўйнига юзда-юз олишга тайёр бўлган авлодни етиштириш қанчалик қийин бўлмасин жон-жаҳдимиз билан бу ишга киришмоғимиз шарт. Катта-ю-кичик барча пешонамизга битилган мана шу замин обод ва озод бўлсагина биз асл бахтли, иқболи бутун инсонлар ва халқ бўлишимизни бор бўй-басти билан англаб етишимиз лозим. Бир гуруҳ ёзувчилар билан бўлган суҳбатда жумҳуриятимиз Президенти, озодлигимиз ва мустақиллигимиз рамзи бўлмиш Ислом ака Каримов бу эътиқодлар хусусида ёниб гапирдилар. Президент юрагидаги бу аланга миллатнинг катта-ю кичиги қалбига ўтиши керак.

Мадиналик кўп ватансевар инсонлар Муҳаммад Аюбхон ва Абдулвоҳид Яссалар бизга ўзга бир ватандошимиз Гулсеранхонимнинг 1963 йилнинг баҳорида Адана театри саҳнасида айтган қўшиқнинг матнини айтиб берганларида бир зум ҳеч кимнинг тили калимага келмай қолди.

Бана гўзаллик веран,
Бана ақл — фикр веран,
Инсон ўлмоқ шарафина
Ноил этган буюк Оллоҳим!
Она юртим Туркистонни
Кўнгул кўзи ила бутун
Борлиғим ила севуюрим!
Агар баним бобо тупроғим
Туркистоннинг истиқлолини
Вермасанг!
Сенинг жаннатингни-да
Истамарам!..

Мана Ватан туйғуси! Мана она юртга бўлган меҳр-муҳаббатдан юракда кўтарилган туғёни-исён. Сабаби Ватансиз иймон, иймонсиз Ҳаққа етмоқ, Оллоҳни танимоқ, топмоқ мумкин эмас. Бизда ҳам Ватан туйғуси ана шу даражада шаклланмас экан, мана шу илоҳий тупроқнинг муносиб фарзандиман дейишга маънавий ҳақ-ҳуқуққа эга бўлолмаймиз. Ватан ва миллатга шунчаки соқчи ва қоровуллар эмас, жасур, жонфидо, улуғ Ватаний ишлар йўлида ақл-идрок, илму-амал билан курашадиган, ўзлигидан ҳам кеча биладиган бутун инсонлар керак. Ватани бор, Ватани озод, равшан фикрли инсоннинг худога бўлган меҳр-муҳаббати бутун ва тўлатўкисдир.

ГЎЗАЛ ва бетакрор Оқ денгиз ила қадимий ҳамда навқирон Анталия ила хайр-хўшлашиб, она Туркияни сайр этиб, Истамбулга қайтар эканмиз биздан интервью олган Туркия телевидениесининг Анталия бўйича мухбири бўлмиш гўзал хоним шундай дедилар: (Узр, исмларини билмаганим учун) Ватаннинг тошу гиёҳларига-да биздан салом айтинг!... Хоним бу сўзларни айтганда кўзларида шундай бир дард учқунларди: Дунёда менинг яккаю ягона орзуйим бор. Бу ҳам бўлса ота-бобом юрти Туркистонни кўриш, унинг озод ва мустақил заминида юриш! Беихтиёр ҳаммамиз жимиб қолдик. Хайрлашиб кетаётганимизда деярли барчамизнинг кўзимиз ёшовлаган, лекин қалбларимиз тубида бу ёшлар дийдор, дориломон кунлар, туркий иймоннинг тантана қилажак кунларига ишонч ёшлари эди! Ҳа, бу ҳам Ватан туйғуси эди! Бу гўзал дунё, унинг жаннатмакон нуқтаси Туронзамин бор экан, бу илоҳий туйғу мангу яшаяжак ва ушбу Ватан шон-шарафини самоларга элтажак.

Чексиз бир меҳр-муҳаббат ва самимият билан туркиялик жигарларимизнинг саломини сизга етказаман.

Дарвоқе, Ватанни адабиёту-санъат, илму-фан, маърифату юксак маданият одамлар вужудига солган эзгулик, адолат ва ҳақиқат туйғуси қутқаради, шавкатига шавкат қўшади. Шундай экан, бу ёруғ ва гўзал дунё кўзи очиқлар ҳамда уни англаб етиш умидида яшаётган, курашаётганларникидир. Бу буюк интилишнинг интиҳоси эса яна ўша қутлуғ эътиқод — Она-Ватанга етмоқ уни топмоқ ва англаб етмоқдир.

Мақолага она Ватанимиз ва буюк турк миллатимизга бағишланган шеър билан нуқта қўймоқчиман.

Эй буюк турким, тарихинг
Одам Атодин бошланур.
Момо Ҳаво бахти кулган.
Ўшал Хатодин бошланур.
Тангритоғ ҳоқони эрдинг,
Бўлдинг ярим жаҳонга шоҳ.
Сенда Истамбулда султон,
Сенда Мағрибда шаҳаншоҳ.
Сен олам соҳиби ўлдинг,
Фотиҳ Маҳмуд, Темур бўлиб.
Сенда Ўғуз, Кўктурк, Барлос,
Салжуқ, Усмон, Бобур бўлиб.
Ҳинду узра бир руҳ яшар,
Эзгуликка маёқ бўлиб.
Сен илоҳдан топдинг самар,
Адолатга байроқ бўлиб.
Сен бутун бир миллат ўлдинг,
Армон, алам, бахтинг билан.
Э воҳ, жаҳонни титратиб,
Тахтсиз қолдинг, тахтинг билан.
Элинг, тилинг, асраб, халқим,
Зулматлардан омон чиқдинг.
Камол, Асқар, Элчи, Сафар,
Исломли Нур Султон чиқдинг.
Воллоҳ турким, шон-шуҳратинг,
Жумла жаҳона кетсин-ей.
Оқсаройнинг армонлари
Тожи Маҳалга етсин-ей.
Имом Бухорий қисмати,
Туркий иймон яшагай.
Тўмариси қилич тутган,
Туркий имкон яшагай.
Турк Отанинг азиз руҳи
Мангу паноҳ бошингдадур.
Ғаним юзин кўрма, юртим,
Дўстинг кўзу-қошингдадур.
Ўтар замон, кетар даврон,
Ватан, нурли онлар қолур.
Юрт деб юрак қонин тўккан,
Ватанфидо жонлар қолур.
Мен ким содиқ ўғлинг бўлиб,
Шаънингга шеър битдим, Ватан.
Бор ҳаётим, жисму-жоним,
Сенга фидо этгум, Ватан.
Эй буюк турким, тарихинг,
Одам Атодин бошланур.
Момо Ҳаво бахти кулган,
Ўшал Хатодин бошланур.

Келгуси йили Қашқадарё вилоятининг ташкил этилганлигига 70 йил тўлади. Шу муносабат билан ҳозир вилоят бўйлаб мана шу тўйга катта тайёргарлик ишлари бошлаб юборилган.

Айни пайтда Горький номидаги вилоят марказий кутубхонасида ҳам ушбу байрамга ҳозирлик кўрилмоқда. Бу ерда вилоят тарихига оид материаллардан иборат махсус бурчак ташкил этилди. Кутубхона ходимлари бу бурчакни вилоят бугунги ҳаётига оид бошқа сиёсий-ижтимоий адабиётлар билан ҳам тўлдиришяпти.

СУРАТДА: кутубхонанинг ўқув зали ходимлари Обод Элмуродова ва Дилдора Қурбонова иш устида.

Ш. ШАРОПОВ (ЎзА) олган сурат.

«ШАРҚ ГЎЗАЛИ» ОРДЕРИ

Наманган шаҳри Нуробод мавзесида жойлашган «Шарқ гўзали» тикувчилик-атторлик фабрикаси бугунги кунда 268 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Меҳнат масканида «Америка — Наманган» қўшма корхонаси ташкил этиш ҳақида шартнома тузилгани — унинг жаҳон бозорига чиқиш йўлида қўйган илк қадами, фабрика нуфузининг табора ошиб бораётганидан далолат беради.

Меҳнат аҳли кўнглини кўтарадиган яна бир воқеа шуки, фабрика ҳиссадорлик жамиятига айланди. Айниқса, «Шарқ гўзали»га вилоят корхоналари орасида биринчилардан бўлиб. «Мулкий ҳуқуқни тасдиқловчи муваққат давлат ордери» берилгани катта янгилик бўлди. Вилоят маҳаллий саноат концернининг 743-қарорига биноан, корхона ёпиқ акциядорлик жамиятига айлантирилди. Энди фабриканинг 28 миллион сўмликдан ортиқ мулкидан 18 миллион сўмлигини тўлайди. Устав фонди 21 миллион сўмлик қилиб белгиланди.

Дарвоқе, фабрика аҳли эндиликда фақат харидоргир, хилма-хил ва сифатли маҳсулотлар тайёрлаш керак. Шундай қилсагина, улар иши муваффақият сари одимлайверади, кўриладиган фойда ортади.

Т. СУЛАЙМОНОВ.
Наманган шаҳри.

• *ЖИНОЯТ ВА ЖАЗО*

ҚАЛБАКИ ҲУЖЖАТ ИШ БЕРМАДИ

Ҳозирги иқтисодий танглик шароити айрим юлғич, порахўр ва текинхўрлар томоғини тақиллатиб, ичини ўртаб қўйди чоғи. Одамлар ҳалол меҳнати билан топганига шукр қилиб, борига барака, деб яшамоқдалар. Давлатимиз раҳбарияти бу тангликнинг олдини олиш, халқимиз дастурхонини бисёр қилиш мақсадида тинимсиз изланмоқда. Бироқ, барибир ўз халқи ҳақига хиёнат қилаётганлар сони камаймаяпти. Моддий-товар бойликларни республикамиз ҳудудидан ташқарига ташиб кетувчилар йўлига давлат божхона комитети ходимлари ўз ҳаётларини хавф остига қўйиб бўлса-да, мумкин қадар мустаҳкам тўсиқ бўлишга интилмоқдалар.

Текинга ўрганган, ҳаромдан ҳазар қилмаганлар эса ана шу тўсиқларни ҳам «айланиб ўтиш» йўларини кашф этишаётир. Тошкент вилояти божхона бошқармаси ходимлари яқинда ана шундай «кашфиётлар»нинг астар-аврасини ағдариб ташладилар.

Вилоят Божхона бошқармасига Тошкент шаҳридаги «Восток» тижорат фирмаси орқали қалбаки ҳужжатлар билан бошқа республикага кўп миқдорда кабель махсулотлари олиб чиқиб кетиш учун бир неча мансабдор шахслар тил бириктирганликлари ҳақида ва шу маҳсулот учун махсус юк машинаси келганлиги тўғрисида маълумот тушди. Дарҳол божхона бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, милиция майори Шаҳриддин Эргашев, милиция подполковниги Виктор Иванов ва 13-«Гулистон» пости бошлиғи, милиция капитани Эргаш Сарибоевлардан иборат тезкор қидирув гуруҳи ташкил этилди. Унга вилоят божхона бошқармаси бошлиғи, милиция полковниги Абдулла Убайдуллаев шахсан раҳбарлик қилди.

Бир неча кун «Восток» фирмасининг омборхоналари атрофида кузатув ишлари олиб борилди. Кутилганидек, куннинг иккинчи ярми, соат 17 лар чамасида омборхонага «УРАЛ-4320» маркали давлат номери 15-50 ФИО юк машинаси кириб келди. Юклар ортилаётган кезда яна бир оқ рангли с 76-18 ТН номерли «Жигули» машинаси пайдо бўлди. Ундан европаликларга мансуб уч нафар киши тушди ва улар юк машинаси ҳайдовчиси ҳамда кузатувчиси билан нималарнидир гаплашиб олишди. Соат 21 ларда юк ортиб бўлингач, «Урал» машинаси омборхона олдида қолдирилди. Унинг ҳайдовчиси эса ҳалиги «Жигули»да келганлар билан номаълум томонга ғойиб бўлди.

Тезкор гуруҳга юк машинасини кузатиш вазифаси топширилган эди. Эртаси куни кечқурун соат 21 лар чамаси ҳалиги «Жигули»даги кузатилаётган шахслар омборхонага кириб келишди. Уч кунлик кузатув давом этарди. «Урал» машинасининг ҳайдовчиси ва унинг ҳамроҳи билан уч нафар европалик яна нималарнидир бир-бирларига қайта-қайта тушунтиришди ва ниҳоят «УРАЛ» ва «Жигули» йўлга тушди. Кузатувчилар воқеа тафсилоти ҳақида керакли жойларга кетма-кет хабар бериб туришди. Машиналар Тошкент айланма йўли орқали Тошкент райони ҳудуди томон елиб боришарди. Олдинда божхонанинг 13-«Гулистон» пости бор. Тезкор гуруҳ олғирларни ҳуркитиб қўймаслик чораларини ҳам кўриб қўйишди. «УРАЛ» ва «Жигули» Гулистон постига етиб келгач, текшириб кўриш учун тўхтатилди.

1971 йилда туғилган Олмаота шаҳрининг Оқсой мавзесида истиқомат қилувчи ҳайдовчи Андрей Аксланов, «Восток» фирмаси билан «Казахгазпром» давлат газ концерни ўртасида 1992 йил 22 июлда тузилган 2050-сонли шартномага мувофиқ кабель маҳсулотларини олиб кетиш учун Тошкентга келган эди. Текширув чоғида Қозоғистон республикасига «Восток» фирмаси билан тузилган юқоридаги шартномага мувофиқ 1993 йил 26 март 127-накладной билан жами 3 миллион 386 минг 966 сўмлик кабель маҳсулотларини олиб чиқиб кетиш учун «Электросигнал» илмий ишлаб-чиқариш бирлашмаси томонидан 1993 йил 27 январда берилган 7/12-сонли машинкада ёзилган лицензия кўрсатилди.

Лицензия бланкасининг орқасига эса «мазкур маҳсулотдан бож солиғи олинмайди» деб ёзиб қўйилган бўлиб, бу ёзув кабель заводи молия бўлими бошлиғининг қалбаки имзоси ва завод муҳри билан тасдиқланганди. Бироқ, бу лицензияга божхона комитетидан рухсатнома олинмаган.

Жиддий текширувлар давомида маълум бўлдики, «Восток» фирмаси 1992 йил декабрь ойида кабель заводидан пул ўтказиш йўли билан мазкур маҳсулотларни ўз омборхонасига олиб келиб жойлаштириб қўйган. Шу йилнинг январида «Восток» фирмасида хўжалик шартномаларини ташкил этиш муҳандиси бўлиб ишлаётган Сергей Конов эса «Электросигнал» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида муҳандис бўлиб ишлаётган таниши Андрей Просвирнов билан тил бириктиради. А. Просвирнов С. Коновнинг «ёғли» илтимосига кўра Олмаотага кабель маҳсулотларини олиб чиқиб кетиш учун «Электросигнал» илмий ишлаб-чиқариш бирлашмаси ҳисобидан лицензия олиб беришга ваъда қилди.

Бироқ бу қалтис ишда қўли калталик қилган А. Просвирнов шу заводда таъминот бўлими бошлиғи бўлиб ишлаётган Эльмира Илёсовага 5 минг сўм узатди. Эльмира унга иккинчи нусхасини қалбакилаштириб, «Восток» фирмасидан кабель маҳсулотларини олиб чиқиб кетилиши учун лицензия расмийлаштириб берди. Аслида «Электросигнал» илмий ишлаб-чиқариш бирлашмаси шу йилнинг 29 январида 17/12-сонли лицензия билан 1019/25-сонли шартномага мувофиқ буютрмадан ташқари Ярославль шаҳрига ўз маҳсулотларини юборган эди. Шундан фойдаланган Э. Илёсова тоза лицензия бланкасига число ва юборилаётган маҳсулотлар номини ўзгартириб, «Восток» фирмасига тааллуқли маҳсулот номларини машинкада ёзиб берган. Бундай қўлбола ҳужжатдан А. Просвирновнинг боши осмонга етди.

Айниқса «Восток» фирмаси раҳбариятининг қувонганини айтмайсизми? Бунақа ҳужжатлар билан нафақат миллион сўмлик балки, миллиард сўмлик, маҳсулотни ҳам туя қилса бўлади, деб ўйлашарди.

«Туя ҳаммомни орзу қилибди» деганлари шудир-да. Кўза кунда эмас, кунида синишини унутган нафс ўпқони йўлида уюшган бу жиноий гуруҳнинг ҳашаги титилиб, сири очилиб қолди. Э. Илёсова 5 минг сўмлик «луқмаи ҳалоли»ни текширув чоғида ихтиёрий равишда топширишга мажбур бўлди. Унинг қалбаки ҳужжат тайёрлашдаги «санъати» етарли далиллар билан тўла исботланди. Бу ажойиб «ўйин» ишқибозлари ҳам қилмишларига яраша қонун олдида жавоб беришлари муқаррар.

Ўз соҳасининг моҳирлари бўлмиш вилоят божхона бошқармаси ходимлари уч кунлик бедорлик ва тинимсиз изланишлар натижасида мустақил давлатимизнинг салкам 3,5 миллион сўмлик энг ноёб маҳсулотлари ўмариб кетилиши олдини олиб қолишди. Бу мулк давлат фойдасига мусодара этилиб, республика Президенти фармонига амал қилмаган «Восток» фирмаси директори Дмитрий Владимирович Риковга 15 минг сўм жарима солинди.

Жаноб Риковга ўхшаган тижоратчилар, ишбилармонлар ва сохта фермерларга қарши мустақил Ўзбекистонимизда жиддий кураш кетмоқда. Жиноятчиликка ва айниқса иқтисодий кўпорувчилик мақсадида уюшаётган жиноий гуруҳларга қарши бошланган бу шафқатсиз ва узлуксиз кураш шунчаки мавсумий иш эмас.

Ҳозирги кунда божхона «Восток» фирмасига тааллуқли мавжуд моддий ва қимматбаҳо маҳсулотлар рўйхатини «элакдан» ўтказишмоқда.

С. СИРОЖИДДИНОВ.
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Ф. ХАЙДАРОВ, М. ИНОМОВ

Тожикистон: халқ фожиаси ва дард-алами

(Давоми. Боши газетанинг ўтган сонларида).

Қочоқлар — булар ҳар қандай фуқаролар урушининг номсиз қурбонлари ва аянчли йўлдошларидир. Улар Тожикистонда қанча эди? Рақамлар турлича — 680 дан 800 минг кишига қадар! Юз минглагча одамлар бошига тушган фожиа! Ҳамма зудлик билан, кескин чоралар кўриш зарурлигини тушунар эди. Акс ҳолда Тожикистондаги ёнғин, унинг «қонли асорати» (синдроми) минтақа фожиасига айланиб кетиши, у ўн миллионлаб кишиларни ўз домига тортиши мумкин эди. Тожикистон берган даҳшатли сабоқ энди асло қайтарилмаслиги керак.

1992 йил баҳорида, Шаҳидон ва Озодида фожиавий тўқнашувлар арафасида, Ўрта Осиёдаги мустақил давлатларга сафар қилган АҚШ давлат котиби Жеймс Бейкер Душанбеда бўлган эди. Раҳмон Набиев билан суҳбатда юқори мартабали америка дипломати Тожикистон раҳбарининг АҚШдан ёрдам олиб Эрон йўлини тутмаслик тўғрисидаги ваъдасини эшитган эди. Бу суҳбатнинг тафсилотлари номаълум. Бироқ ҳар икки томон ҳам суҳбатдан қаноатланган эдилар.

Эрон йўлини тутиш Набиев учун сиёсий жиҳатдан ўз-ўзини ўлимга маҳкум этиш билан баробар эканлиги аниқ. Мухолиф партиялар ва ҳаракатлар ҳақиқий ислом республикаси тузишни, Тожикистонни Эрон, Покистон, Афғонистонни ўз ичига олган янги геосиёсий кенгликка тортишни талаб қилдилар. Собиқ тожик раҳбарининг қалбида республикада муроса ва ён беришга бориш йўли билан тинчликни сақлаб қолишга бўлган ишонч ётар эди. Ҳолбуки, буларнинг ҳаммаси натижа аксинча бўлишидан дарак берарди. Чунки унга бир неча йилдан бери Тожикистонда ақидапараст ташкилотлар эмиссарлари ҳаракат қилаётгани, ижтимоий фикрлар чуқур ва кенг кўламда таъқиб этилаётганлиги ҳамда миллатчилик ривожланаётганлиги ва кучаяётганлиги яхши маълум эди. Ҳикматёрга мансуб разведка ва контрразведка бошлиғи, кўпорувчилик ва диверсия ишлари бўйича мутахассис инженер Баширнинг Тожикистонда бир неча маротаба бўлганлиги ишончли манбалардан маълум эди.

У сайёҳлик мақсадидагина келмаган эди. Апрель ойига келиб республикада кучли ижтимоий портлаш учун барча шарт-шароитлар етилган эди.

Буни қўшни республикалар — Қирғизистон, Ўзбекистон, Қозоғистон билишар ва хавотирга тушган эдилар.

Бироқ тоғли ўлка ҳокимиятининг юқори доиралари бу аломатларни сезиб-сезмасликка уринишарди. Раҳмон Набиев дўстона давлатларга расмий сафар

73.

қилиб, юқори лавозимларни ўзига алоҳида яқин ва содиқ бўлган одамларга сахийлик билан улашарди. Аммо момақалдироқ гумбурлаб қолди. Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас эди.

Воқеаларнинг ундан кейинги ривожи маълум: ақидапарастларнинг жоҳиллиги, бегуноҳ одамларнинг ўлими ва қайғу-алами. Бундай вазиятда мустақил республикалар бошлиқларининг қандай позиция тутганликларини кузатиш ғоят қизиқарлидир.

Россиянинг Тожикистонда ўз таъсирини йўқотиши, ўзининг ички муаммолари собиқ империянинг жанубида кечаётган воқеалар билан қизиқишига имкон бермас эди. Дастлабки кезларда оммавий ахборот воситалари бир-бирига зид маълумотлар бера бошлади. Россия Федерациясининг асосий аҳолиси: «ислом демократлари» коммунистларга қарши урушмоқда деб ишонди. Демак, коммунистик тузумнинг охирги таянчи ағдарилар экан. Шундай бўлиши ҳам керак! Ёмон қўриқланаётган Афғонистон чегараси аҳволи қандай кечади, у Россиядан узоқ-ку. «Дарёча учун» кўп йиллик уруш энди етар. Албатта, у ерда яшаётган кўп минг кишилик рус аҳолисига оғир. Бироқ россияликларнинг ўзига ҳам енгил эмас.

Қозоғистонда ҳам Тожикистондаги фожиаларга дастлабки пайтларда етарлича жиддий муносабатда бўлинмайди. Чунки бу республика билан бевосита чегаралар ўтмайди. Қозоғистон ҳудудида зиддиятларнинг ёйилиши учун жиддий хавф йўқ.

Қирғизистонда бу бошқача кечди. Сув ва ўтлоқлар учун азалий баҳслар, бу нотинч ўлкада яшаётган кишилар, қўшнилар билан етарли равишда чўзилиб кетган чегара Бишкекдаги раҳбарлар бошини қотира бошлади.

Ўзбекистон ҳам ноқулай вазиятда қолди. Бузилган, қўриқланмаётган юзлаб километрга чўзилган чегара, Тожикистон фуқароси бўлган бир миллион уч юз мингдан ортиқ ўзбеклар аҳволи, ақидапарастларнинг айрим вилоятларда тарафдорлар излаши минтақадаги энг йирик республикани тобора авж олаётган зиддиятлар гирдобига тортиши мумкин эди. Тошкентда фақат сиёсий йўлгина қўшни биродарларнинг жафокаш заминига тинчлик олиб келиши мумкинлигини англаб етдилар. Бироқ қандай қилиб?

Май ойидан бошлаб, Ўзбекистон ҳудудига қочоқлар ярадорлар, касаллар, очлар оқиб кела бошлади. Уларга ёрдам кўрсатилди, ҳатто пул билан кўмаклашилди. Лекин одамлар орқага қайтариб юборилди.

74.

Республика ҳокимиятининг бундан бошқа иложи ҳам йўқ эди. Гап бу ерда фақат мустақил давлат ишига ақидапарастларнинг аралашишига чек қўйиш, хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича Хельсинки битимининг барча халқаро нормаларига амал қилган ҳолда ўзига юклатилган мажбуриятларни бажаришдан иборат эди. Бу, бир томондан. Иккинчи томондан эса, республиканинг ўзида тожик миллатига мансуб миллионга яқин фуқаро яшайди. Бу ҳам муҳим аҳамиятга эгадир. Жонажон еридан қувилган, мол-мулкидан ва умуман яшаш учун барча воситалардан маҳрум этилган қочоқлар билан маҳаллий тожиклар ўртасида чигалликлар келиб чиқиши мумкин эди. Балки бундан ҳам ортиқ бўларди. Озарбайжон — арман зиддияти қандай бошлаганлиги ва ривожланганини, кейинчалик у бир-бирига қарши тўғридан-тўғри ҳарбий ҳаракатга олиб келганини бир ўйлаб кўрайлик. Ўзбекистон раҳбарлари ҳеч қачон, ҳар қандай ҳолда ҳам бунга йўл қўйиб бўлмасликни тушунардилар. Акс ҳолда бутун минтақада портлаш, ҳалокат ва бу ерда яшаётган эллик миллион киши учун қайғу-алам ва жудолик юз бериши мумкин эди.

Тожикистондаги фожиалар ўзининг авж нуқтасига чиққан бир пайтда, сентябрь бошида, ўлганлар сони минглаб кишини ташкил этган бир вақтда Ўзбекистон Республикаси Президенти Тошкентда аккредитация қилинган журналистлар учун зудлик билан матбуот конференцияси ўтказди. Ўзбекистон бошлиғининг фикри-зикрини қўшни республикада кечираётган воқеалар қанчалик банд этганини кўриш мумкин эди. Одатда вазмин ва мулойим, ҳатто қандайдир нимтабассумли бу киши ўша сентябрь кунларида ўз ҳис-ҳаяжонини яширмас эди. И. Каримов биродаркушлик урушига зудлик билан барҳам беришга доир ўз дастурини олға суриб, бу масалада Ўзбекистон мавқеини аниқ чизиб берди. У нимага асосланарди?

— Фақат тожикларнинг ўзи ўзлари ўртасида чиққан зиддиятларни ҳал қила оладилар ва ҳал қилишлари керак, — деди Ислом Каримов. — Ўзбекистон мустақил республика ишига аралашишга мутлақо қарши. Бироқ у ерда рўй бераётган воқеаларга бир четдан томошабин сифатида қараб тура олмайди.

Тожикистон ва Афғонистон оралиғидаги юз минглаб кишилар милтиқ остида кун кечираётган, аҳоли зич жойлашган йирик минтақада ҳозир чегара амалда очиқлиги янги кескинлик ўчоғини вужудга келтириши мимкин. Шу боис Ўзбекистон мавжуд кескинликни қисқа муддатда тинч тараққийпарварлик йўли билан ҳал этиш учун саъйи ҳаракат қилмоқда.

75.

Қочоқлар масаласига келганда эса, Ўзбекистон ўн минглаб кишиларни ўз бағрига олиш имкониятига эга эмас. Бу ерда ҳеч ким биродар халқ кулфатларига, муаммоларига лоқайд қараб турмаяпти, албатта. Республика қўшниларнинг ҳаловат турмуши учун қўлидан келган ёрдамни беришга тайёр. Бу мураккаб муаммо борасида бизнинг позициямиз аниқ ва қатъий: Тожикистонда яшаб келаётган тожиклар ҳам, ўзбеклар ҳам мазкур суверен республиканинг тўла ҳуқуқли фуқаросидир, бинобарин, унинг конституциясига, қонунларига риоя этишлари даркор. Мазкур воқеаларнинг энг даҳшатли оқибати — миллатлараро нифоқ алангасини ёқишга ҳаракат қилишдир. Зеро бундай машъум ҳатти-ҳаракатлар илгари ҳам бўлганди. Бу борада Ўш вилоятида юз берган хунрезликни эслашнинг ўзи кифоя...

Ислом Каримов ўшанда биринчи бўлиб бонг урди. Ўта зийрак ва узоқни кўра билувчи сиёсатдон сифатида у мазкур тоғли ўлкадаги фуқаролар уруши яна авж олиши мумкинлигини аниқ кўра билди. Мавжуд вазиятни тўғри баҳолади.

Давлат бошлиқларининг май ойида Тошкентда бўлиб ўтган учашувлардан бошлаб И. Каримов Ҳамдўстлик қатнашчилари бўлмиш мамлакатларнинг раҳбарларини, жаҳон ҳамжамиятини Тожикистондаги аҳволнинг фожиавийлигига эътибор билан қарашга, халқнинг ўз ёғига ўзи қоврилишига йўл қўймасликка қатъий чақириб келди. Бишкекда ҳам, Москвада ҳам, Хельсинки учрашувларида ҳам шундай қилди... 1992 йил сентябрида БМТ Бош котиби Бутрос Ғолийга жўнатган номасида у бундай ёзган эди: «Шуни назарда тутиш кераккки, бу ердаги одамлар ва халқларнинг катта гуруҳлари ўзаро муносабатларидаги ҳар қандай қарама-қаршилик, тўқнашув ва зиддиятлар қайси жойда содир бўлмасин, бутун минтақа учун бениҳоя ҳалокатли оқибатларга сабаб бўлган.

Қардош Тожикистонда содир бўлаётган воқеаларни ўлкамизнинг 50 миллион аҳолиси мана, ярим йилдан буён катта фалокатни сезгандек, ташвишланиб, изтироб билан кузатиб турибди. Тожикистонда жанглар тўхтамаяпти, доимо ўқ овозлари эшитилаяпти. Турли сиёсий кучлар ва гуруҳлар ўртасидаги кескинлик ҳамда қарама-қаршилик кун сайин кучаймоқда. Бегуноҳ гўдаклар, аёллар, қариялар, оддий фуқаролар тобора кўпроқ ҳалок бўлмоқдалар.

76.

*

Ёз мавсумида кичкинтойлар айниқса ҳайвонот боғини кезгиси келади. Бунинг сабаби бор, албатта. Ҳар хил жонзотлар, паррандаю-даррандаларни кўриб дилллари қувнайди, уларга меҳрлари ошади.

Мана бу суратларда айни шу кезлардаги лавҳалар акс эттирилган. Джина ва Тэдди исмли йўлбарс болалари кичкинтойлар эътиборини ўзига тортиши шак-шубҳасиздир. Ширин-шакар фарзандларимиз ҳайвонот боғида қушлар билан ҳам «тиллашмоқдалар». Унинг ҳар бир бурчагида болалар қувончига-қувонч қўшадиган, уларни бу ерга яна ва яна келишга чорлайдиган «мўъжизалар» кўп: «Тропиклар» павильонида табиий шароитда турли маймунлар сақланмоқда.

Р. НУРИДДИНОВ (ЎзА) олган суратлар.

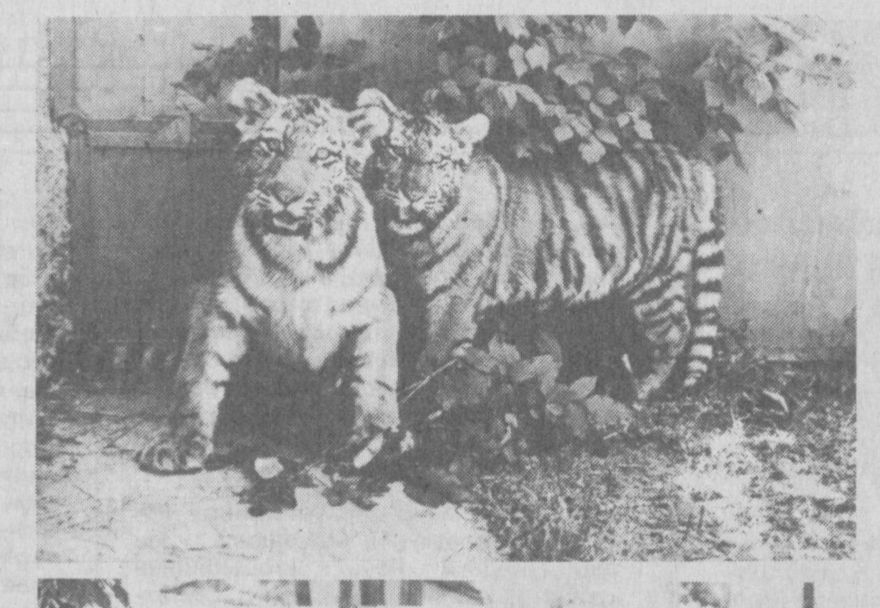

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

МАҲАЛЛАДА ГАП КЎП

● Самарқанд вилоятида маҳалла қўмиталари нуфузини ошириш борасида ибратли ишларга қўл урилмоқда. Мавжуд 1002 та маҳалланинг кўпчилигида ҳашар йўли билан ижтимоий-сиёсий марказлар қурилди. Бир қатор савдо дўконлари, ошхоналар ҳам маҳаллалар ихтиёрига берилаётир. Бошқарувнинг бу ўзига хос тизимида ибратли тажрибалар юзага келаётир.

Самарқанд районида ўтказилган анжуманда ана шундай тажрибаларни оммалаштириш хусусида гап кетди. Мисол учун район ҳокимияти 25 та маҳалланинг ҳар бирига Наврўз муносабати билан 40 тадан стол, 200 тадан курси совға қилди. Район ҳокими Р. Ҳакимова бу ва бошқа тадбирлар хусусида гапириб берди.

Семинар-кенгаш қатнашчилари райондаги «Қундузсўфи», «Ўрташиқ», «Ковчинон», «Конигил» маҳаллаларини бориб кўрдилар, аҳоли билан суҳбатлашдилар. Вилоят ҳокими П. Абдураҳмонов, республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси раиси Ш. Темиров тўпланганлар ҳузурида чиқиш қилдилар. Анжуманда Тошкент ва Жиззах вилоятлари «Маҳалла» жамғармалари вакиллари иштирок этдилар.

Ф. ТОШЕВ.

ҚИШЛОҚ ГИЛАМДЎЗЛАРИ

Жумҳурият «Обиҳаёт» лойиҳалаш-қурилиш бирлашмасининг Гурлан туманидаги 4-қурилиш — монтаж бошқармаси ҳузурида гиламчилик цехи ишга туширилди.

Бу корхонанинг фойдаланишга топширилиши қирқ нафарга яқин кишини, асосан қишлоқ хотин-қизларини иш билан таъминлаш имконини берди.

Ҳозирги пайтда цехга олтита дастгоҳ ўрнатилганлиги туфайли ой сайин 8-10 тага яқин 3х2 метр ҳажмли кўзни қамаштирувчи ранг-баранг гилам тўқиб чиқарилмоқда. Шоҳида Бобожонова, Нигора Йўлдошева, Санобар Хўжаниёзова, Муяссар Оллоберганова, Зулхумор Худойберганова сингари қишлоқ қизлари гилам тўқиш санъатини қисқа вақт ичида пухта эгаллаб ҳамкасбларига ўрнак бўлишяпти.

— Хом ашё топиш қийин бўлса-да, ҳар қалай корхонанинг ишга туширилгани яхши бўлди, — дейди ёш гиламдўзлар устози Розия Ўрозметова. — Энг муҳими, бу ёғига калаванинг учини йўқотмасак бўлгани. Хом ашёнинг кўпайиши мустақил ҳамдўстлик мамлакатлари ўртасидаги иқтисодий алоқаларнинг яна тикланиши ва мустаҳкамланишига боғлиқ. Бу жараён қанчалик тезлашса биз ҳар йили неча юзлаб бири-биридан чиройли, нақшинкор ва бежирим гиламлар тўқиб чиқариш имкониятига эга бўламиз.

Э. МАДРАҲИМОВ.

ЯНГИ ПАХТА ЗАВОДЛАРИ

Қарши районидаги Акмал Икромов номли совхоз ва «Қовчин» жамоа ширкат хўжалигида пахта тозалаш заводлари қурилиши жадаллашди. Ҳар бири 10-15 минг тонна пахтани қайта ишлайдиган корхоналарнинг бош корпуси ва тозалаш цехлари битказилди.

Ҳадемай бу ерга мамлакатимиз машинасозлик корхоналаридан келтирилаётган механизм ва ускуналарни ўрнатиш ишлари бошланади.

М. КАРОМОВ,

● Ҳодиса

ФАРЗАНДИ ФАЛОКАТИГА САБАБ БЎЛГАН ОНА

Чиноз темир йўл станциясида фалокат юз берди. Таассуфки, боланинг фалокатига бошқа биров эмас, онаси сабаб бўлди.

Хўш, бу қандай юз берди! Муштипар она уч фарзанди— бири қўлида, иккинчисини етаклаб олган, учинчисини эргаштириб темир йўл излари устидан хотиржам ўтиб борарди. Она билмасдики, йўлнинг худди шу участкасида маневр ишлари олиб борилаётган эди. Онасига эргашиб бораётган бола ёнидан ўтиб бораётган темир йўл составидан вагонига сакраб чиқмоқчи бўлди-ю... онанинг кўз ўнгида қаттиқ жароҳатланди.

Агар она амалдаги оддий тартиб-қоидага риоя қилганида — йўлнинг қўриқланадиган алоҳида жойидаги қисмидан ўтганида олам гулистон эди. Йўл қоидасига беписандлик тузалмас фалокатга олиб келди.

Тошкент темир йўл бўлинмасида шу йилнинг ўтган ойлари давомида тегишли қоидага амал қилмаслик оқибатида 30 дан ортиқ йўл ҳодисалари содир бўлди. Темир йўл бўлинмасининг Сариоғоч-Дарбоза, Янгийўл-I разъезд участкаларида бундай ҳодисалар тез-тез юз беряпти.

Бундай кўнгилсиз воқеалар аксарият болаларнинг қаровсизлиги, мол боқиб юриб излар устида ўйинқароқлик қилиши натижасида содир бўляпти. Бу мактаблар, маҳаллалар раҳбарлари, ота-оналар ана шундай ачинарли аҳволнинг олдини олиш юзасидан тегишли ишларини кучайтиришлари лозимлигини кўрсатади.

Райҳон МУРОДОВА, Тошкент темир йўл бўлинмаси ҳарбийлаштирилган қўриқлаш отряди йўриқчиси.

Ўзбекистон овози ХАРЧИНОМА

ДИҚҚАТ!

1993 ЙИЛ 30 ИЮНДА

НУКУС ШАҲРИДА

1992 ЙИЛГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ 12 ФОИЗЛИ ИЧКИ ЮТУҚЛИ ЗАЁМИНИНГ

БЕШИНЧИ ТИРАЖИ

ЎТКАЗИЛАДИ!

НУКУС ШАҲРИГА ТИРАЖДА ҚАТНАШИШ

УЧУН ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ!

СИЗГА ОМАД ТИЛАЙМИЗ!

Ўзбекистон Республикаси Марказий Банки Марғилон ҳисоб-кредит ўрта махсус илмгоҳи ва унинг Тошкент ҳамда Термиз шаҳарларидаги филиаллари 1993—1994 ўқув йили учун кундузги ва сиртқи бўлимларга

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Илмгоҳ «Банк иши» ихтисоси бўйича Марказий Тижорат, Пайчилик ва Жамғарма банкларида ишлаш учун ўрта махсус маъумотли (10-синф маълумотига эга бўлганлар қабул қилинади) мутахассис ходимлар тайёрлайди.

Кундузги ва сиртқи бўлимларга ўрта мактабни битирган йигит ва қизлар қабул қилинади.

ЎҚИШ МУДДАТИ:

Кундузги бўлимда — 2 йилу 6 ой.

Сиртқи бўлимга «Банк иши» ихтисоси бўйича, банк соҳасида бир йил ва ундан ортиқ меҳнат стажига, ўрта мактаб ҳажми маълумотига эга бўлганлар қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 3 йил.

Банк соҳасида 5 йил ва ундан ортиқ меҳнат стажига эга бўлган ва банк соҳасида ҳисобчи, иқтисодчи ва ревизор вазифасида ишлаётганлар сиртқи бўлимнинг — 2 йиллик қисқартирилган гуруҳига қабул қилинадилар.

Ўқишга кирувчилар она тили (диктант), математика фанидан (оғзаки) имтиҳон топширадилар.

Ўқишга кирувчилар илмгоҳ раҳбари номига мутахассисликни кўрсатган ариза ва қуйидаги ҳужжатларни топширадилар:

1. Маълумоти ҳақида ҳужжатнинг асли.
2. Соғлиги ҳақидаги тиббиёт маълумотномаси (ф. 86/У).
3. Бош кийимсиз 4 дона фотосурат (3х4).
4. Меҳнат дафтарчасидан кўчирма.
5. Ишлаб чиқариш ташкилоти йўлланмаси.

Қуйидаги ҳужжатлар шахсан кўрсатилади: паспорт ёки туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, ҳарбий билет.

Аризалар: кундузги бўлимга 1 июндан 15 августгача, сиртқи бўлимга 3 майдан 15 августгача қабул қилинади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ:

Кундузги бўлимга 1 августдан 20 августгача;

Сиртқи бўлимга 10 июлдан 20 июлгача, 10 августдан 20 августгача ўтказилади.

Марғилон ҳисоб-кредит ўрта махсус илмгоҳи ўқувчилари сафига қабул қилиш:

Кундузги бўлимга 23 августда

Сиртқи бўлимга 24 августда

Тошкент филиалида 26 августда.

Термиз филиалида 28 августда ўтказилади.

Илмгоҳда ўқувчилар умумий қоидага асосан стипендия ва ётоқхона билан таъминланадилар.

ИЛМГОҲ МАНЗИЛИ: Марғилон шаҳар ҳисоб-кредит ўрта махсус илмгоҳи, Эшонгузар кўчаси 123—А уй.

Автобус Марғилон—Эшонгузар, ҳисоб-кредит илмгоҳи бекати.

Илмгоҳнинг Тошкент филиалидаги манзилгоҳи: Тошкент шаҳри, Чилонзор даҳаси, 20 квартал, 217-мактаб, 69-автобус, 19, 23-троллейбуслар, «Чилонзор» метросидан «Юбилей» фабрикасидан кейинги «217-мактаб» бекати.

Илмгоҳнинг Термиз филиали манзилгоҳи: Термиз шаҳри, Ат Термизий кўчаси, 7-а уй.

Эслатма: Илмгоҳнинг Тошкент ва Термиз филиалларида ўқувчилар фақат сиртқи бўлимга қабул қилинадилар.

ҚАБУЛ КОМИССИЯСИ.

● Спорт

ҚИЗҒИН БЕЛЛАШУВЛАР

● Қарағанда шаҳрида дзюдо кураши бўйича ўтказилган халқаро турнирда полвонлар беллашуви муросасиз баҳсга айланди.

Мусобақада Россия, Қозоғистон ва Ўзбекистон полвонлари совринли ўринларга даъвогарлик қилишди. Канадада ўтказиладиган жаҳон чемпионатига пухта ҳозирлик кўраётган республикамиз полвонлари мазкур мусобақада ўз маҳоратларини намойиш этиб, терма жамоа аъзолари сафидан жой олишга интилдилар. Наманганлик Зокир Шарипов, самарқандлик Абдуқосим Маҳманазаров, тошкентлик Армен Багдасаров, чирчиқлик Дмитрий Соловьевлар вазнларига кўра ғолиблик супасига кўтарилиб, муваффақият қозондилар. Хоразмлик Сергей Раҳимов, наманганлик Тўлқин Эргашов, бухоролик Камол Муродовлар халқаро мусобақанинг кумуш медалларини қўлга киритишди. Бронза медаллари эса наманганлик Шавкат Турсунов билан Аваз Камолов ҳамда чирчиқлик Андрей Штурбабинларга насиб этди. Мутахассислар З. Шарипов, А. Багдасаров, Д. Соловьёв, С. Раҳимов, А. Герасимов ва Ш. Ғафуровларни жаҳон чемпионатига йўллашни мўлжалламоқдалар.

МУНОСИБ ЎРИНБОСАРЛАР

● Тошкентда теннис бўйича ўсмирлар ўртасида Ўзбекистон биринчилиги ўтказилди.

Мусобақада тобора оммавийлашиб бораётган спортнинг теннис турига қизиқиш бениҳоя экани кўзга ташланди. Қизғин курашда қарийб 170 нафар теннисчи иштирок этди. Яккама-якка баҳсда 1975—1978 йилда туғилган қизлар ўртасида Н. Никитина ғалаба қозонган бўлса, ўсмирлардан М. Аеловга ҳеч ким бас келолмади. 1980 йилда туғилган қизлар орасида И. Тўлаганова зафар қучди. Шунингдек, у жуфт бўлиб баҳслашишда Л. Биктянова билан ҳамкорликни ўрнига қўйиб, иккинчи марта ғолиблик супасига кўтарилди.

БЎЛАЖАК ОЛИМПИАДАЧИЛАР

● Тошкентда ўзига хос югуриш байрами уюштирилди.

Республика Миллий олимпиада қўмитаси ва спорт қўмитаси ташаббуси билан югурувчилар кунининг ташкил этилиши ўзига хос тантанаворлик касб этди. Республика пойтахтининг Мустақиллик майдонидан ҳаракатга келган югурувчилар Гагарин номидаги боғнинг хиёбонлари ва Анҳор бўйи орқали «Пахтакор» ўйингоҳида манзилга етиб бордилар. Бундай саломатлик учун югуришлар Андижон, Фарғона ва Самарқанд шаҳарларида турар-жой ва маҳаллаларда ташкил этилди. Чирчиқ ва Навоий шаҳрида эса ўйингоҳлар гавжумлашди. Бир сўз билан айтганда, бундай югуришлар олимпиада ҳаракатини юзага келтириш, оммавийликни таъминлашда муҳим аҳамият касб этди.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083 ТОШКЕНТ, ГСП, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ 32-УЙ.

МУАССИСЛАР:
ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ ВА «ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»

РЕДАКЦИЯЛАР:
Иқтисодий ҳаёт — 33-47-80, 32-53-14.
Ижтимоий ҳаёт — 33-21-43, 32-53-16
Жиноятчиликка қарши кураш — 33-76-04, 32-26-70, 32-53-15.
Вилоят мухбирлари — 33-12-16, 32-57-20.
Хатлар, ахборот ва спорт — 33-12-56, 32-55-16
«Осиё бозори» — 33-41-89, 32-55-70.
Котибият — 33-72-83, 32-53-06.
Эълон ва билдирувлар — 32-54-12.

Шароф Рашидов фонди — 33-20-36, 32-54-35.
Қабулхона — 32-55-15.

ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ:
Андижонда — 4-48-85; Қаршида — 3-25-79;
Бухорода — 3-96-12; Самарқандда — 35-22-90;
Гулистонда — 2-26-22; Урганчда — 6-72-60;
Жиззахда — 3-31-86; Термизда — 2-23-01;
Навоийда — 3-74-76; Фарғонада — 6-37-16.
Нукусда — 2-42-62;
Навбатчи муҳаррир: Ш. РЎЗИЕВ.

● Эълонлар кечиктирмай чоп этишга кафолат берилади.
● Қўлёзмалар ҳажми чекланмайди.
● Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000120.
Газета офсет усулида А—2 форматда босилади.
Ҳажми 2 босма табоқ, тиражи 166.770 нусха/
Босишга топшириш вақти — 21.00 топширилди — 21.00.
Г—274. № 118.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили «Буюк Турон» кўчаси 41-уй. 1 2 3 4 5 6